

Opetus- ja kulttuuriministeriö

Ministry of Education and Culture

Kulttuuri

Yhteistä perintöämme vaalien Vi värnar om vårt gemensamma arv

**Kansallisen maailmanperintöstrategian toimeenpanosuunnitelma vuoteen 2025
Verkställighetsplanen för den nationella världsarvsstrategin fram till år 2025**

Opetus- ja kulttuuriministeriön julkaisuja 2016:43

Opetus- ja kulttuuriministeriön julkaisu 43/2016

Yhteistä perintöämme vaalien

Kansallisen maailmanperintöstrategian toimeenpanosuunnitelma
vuoteen 2025

Vi värnar om vårt gemensamma arv

Verkställighetsplanen för den nationella världsarvsstrategin fram
till år 2025

Opetus- ja kulttuuriministeriö / Undervisnings- och kulturministeriet

ISBN: 978-952-263-438-2 (painettu)

ISBN 978-952-263-439-9 (PDF)

Kannen kuvat / Omslagsbilder: Petäjäveden vanha kirkko/Petäjäveden vanhan kirkon säätiö;
Struven ketju, Porlammi/Sirkka Image/Markus Sirkka; Verlan puuhiomo ja pahvitehdas/Sirkka Image/Markus
Sirkka; Sammallahdenmäki/Mirva Mattila; Vanha Rauma/Sirkka Image/Markus Sirkka; Suomenlinna/Suomenlinnan
hoitokunnan kuva-arkisto/Dorit Salutskij; Merenkurkun Saaristo/Jukka-Pekka Flander

Taitto / Ombrytning: Erja Kankala, Valtioneuvoston hallintoyksikkö / Statsrådets förvaltningsenhet

Helsinki 2016

Kuvailulehti

Julkaisija	Opetus- ja kulttuuriministeriö		joulukuu 2016
Tekijät	Etunimi Sukunimi (toimittaja)		
Julkaisun nimi	Yhteistä perintöämme vaalien Kansallisen maailmanperintöstrategian toimeenpanosuunnitelma vuoteen 2025		
Julkaisusarjan nimi ja numero	Opetus- ja kulttuuriministeriön julkaisuja 43/2016		
Diaari/hankenumero		Teema	kulttuuri
ISBN painettu	978-952-263-438-2	ISSN painettu	1799-0343
ISBN PDF	978-952-263-439-9	ISSN PDF	1799-0351
URN-osoite	http://urn.fi/URN:ISBN: 978-952-263-439-9		
Sivumäärä	81	Kieli	suomi / ruotsi
Asiasanat	maailmanperintökohteet, kulttuuriperintö, luonnonperintö, kulttuuri		
Tiivistelmä Kansallisen maailmanperintöstrategian toimeenpanosuunnitelmassa konkretisoidaan valtioneuvoston periaatepäätöksellään 16.4.2015 hyväksymän kansallisen maailmanperintöstrategian 2015-2025 tavoitteet ja toimenpiteet. Maailmanperintöstrategian mukaan Suomi on vastuullinen maailmanperintövaikuttaja, jonka maailmanperintökohteet toimivat suojelun, ylläpidon ja esittelyn mallina muille. Maailmanperintökohteet ovat kaikkien yhteistä elävää perintöä, josta jokainen voi päästä osalliseksi. Toimeenpanosuunnitelma jakautuu strategian mukaisesti viiteen päälinjaukseen: Suomen maailmanperintöpolitiikka, maailmanperintökohteiden säilyttäminen, voimavarat ja osaaminen, maailmanperintötietoisuus ja kohteiden esittely sekä yhteisöt. Suomessa on tällä hetkellä seitsemän maailmanperintökohdetta, joista kuusi edustaa kulttuuriperintöä ja yksi luonnonperintöä. Tämä edellyttää yhteistyötä valtionhallinnon eri toimijoiden kesken. Yhteistyö ja vuoropuhelu ovat myös strategian toimeenpanon onnistumisen edellytykset, joka koskee valtion lisäksi erityisesti maailmanperintökohteen vastuutahoa ja sen sidosryhmiä. Maailmanperintökohteet ovat alueensa voimavara, jotka yhtäältä toimivat vetovoimaisina matkailukohteina edistäen osaltaan alueen elinkeinotoimintaa. Toisaalta kohteet ovat myös monimuotoisia oppimisympäristöjä, ja tukevat kestävästä kehityksestä ja elinikäisestä oppimisesta.			
Kustantaja	Opetus- ja kulttuuriministeriö		
Painopaikka ja vuosi	Lönnberg Print & Promo, 2016		
Julkaisun myynti/ jakaja	Sähköinen versio: julkaisut.valtioneuvosto.fi Julkaisumyynti: julkaisutilaukset.valtioneuvosto.fi		

Presentationsblad

Utgivare	Undervisnings- och kulturministeriet	xx.xx.2016	
Författare			
Publikationens titel	Vi värnar om vårt gemensamma arv; Verkställighetsplanen för den Nationella världsarvsstrategin fram till år 2015		
Publikationsseriens namn och nummer	Undervisnings- och kulturministeriets publikationer 43/2016		
Diarie-/ projektnummer		Tema	kultur
ISBN tryckt	978-952-263-438-2	ISSN tryckt	1799-0343
ISBN PDF	978-952-263-439-9	ISSN PDF	1799-0351
URN-adress	http://urn.fi/URN:ISBN: 978-952-263-439-9		
Sidantal	81	Språk	finska / svenska
Nyckelord	världsarvsobjekten, kulturarvet, naturarvet, kulturen		
Referat <p>I verkställighetsplanen för den Nationella världsarvsstrategin konkretiseras målen och åtgärderna 2015 - 2025 i den Nationella världsarvsstrategin, som statsrådet godkände 16.4.2015 genom ett principbeslut. Enligt världsarvsstrategin är Finland en ansvarsfull världsarvspåverkare vars världsarvsobjekt fungerar som modell för andra vad gäller skydd, underhåll och presentation. Världsarvsobjekten, som var och en kan ta del av, är ett gemensamt livskraftigt arv.</p> <p>Verkställighetsplanen delas enligt strategin in i fem underlydande riktlinjer: Finlands världsarvspolitik, bevarandet av världsarvsobjekten, resurserna och kunnandet, medvetenheten om världsarvet och en presentation av objekten samt gemenskaperna.</p> <p>I Finland finns för närvarande sju världsarvsobjekt, av vilka sex objekt representerar kulturarvet och ett objekt naturarvet. Detta förutsätter samarbete mellan de olika aktörerna inom statsförvaltningen. Samarbete och växelverkan är också förutsättningar för att det ska gå att på ett lyckat sätt verkställa strategin. Utöver staten omfattar förutsättningarna speciellt världsarvsobjektets ansvariga parter och dess intressegrupper. Dels är världsarvsobjekten en resurs inom ett specifikt område. Objekten fungerar som attraktiva resmål och i den här egenskapen främjar de ortens näringslivsverksamhet. Dels är objekten också mångdimensionella inlärningsmiljöer och de stöder en hållbar utveckling och livslång inläring.</p>			
Förläggare	Undervisnings- och kulturministeriet		
Tryckort och år	Lönnberg Print & Promo, 2016		
Beställningar/ distribution	Elektronisk version: julkaisut.valtioneuvosto.fi Beställningar: julkaisutilaukset.valtioneuvosto.fi		

Yhteistä perintöämme vaalien

Kansallisen maailmanperintöstrategian toimeenpanosuunnitelma vuoteen 2025

Verlan puuhiomo ja pahvitehdas. Kuva Jukka-Pekka Flander.

ESIPUHE

Valtioneuvosto hyväksyi 16.4.2015 periaatepäätöksellään kansallisen maailmanperintöstrategian 2015–2025. Maailmanperintöstrategian mukaan Suomi on vastuullinen maailmanperintövaikuttaja, jonka maailmanperintökohteet toimivat suojelun, ylläpidon ja esittelyn mallina muille. Maailmanperintökohteet ovat kaikkien yhteistä elävää perintöä, josta jokainen voi päästä osalliseksi.

Opetus- ja kulttuuriministeriö asetti 1.2.2016 työryhmän laatimaan toimeenpanosuunnitelman kansallisen maailmanperintöstrategian päälinjauksista ja toimenpide-ehdotuksista. Asettamispäätöksen mukaan työryhmän tehtävänä oli muokata strategian mukaiset toimenpide-ehdotukset käytännön toimeenpanosuunnitelmiksi, joissa esitetään toimenpiteiden toteutustavat, vastuutahot, aikataulut, kustannusvaikutukset ja niiden seuranta.

Työryhmä kokoontui yhteensä viisi kertaa. Työnsä aikana työryhmä lisäksi kävi kaikissa Suomen maailmanperintökohteissa kuulemassa kohteiden ja niiden sidosryhmien näkemyksiä strategian toimeenpanoon liittyen. Työryhmän 22.9.2016 valmistuneesta ehdotuksesta saatiin 36 kommenttia, joiden pohjalta työryhmä viimeisteli toimeenpanosuunnitelman.

Työryhmän puheenjohtajana toimi johtaja Hannu Sulin opetus- ja kulttuuriministeriöstä. Jäsenet olivat: puheenjohtaja Margaretha Ehrström ICOMOS Suomen osastosta, ympäristöneuvos Jukka-Pekka Flander ympäristöministeriöstä, ulkoasiainministeriön vastuuvirkamies Marjaana Kokkonen, joka edusti työryhmässä Suomen IUCN-komiteaa, toiminnanjohtaja Hanna Lämsä Suomen Kulttuuriperintökasvatuksen seurasta, ylitarkastaja Mirva Mattila opetus- ja kulttuuriministeriöstä, Suomenlinnan hoitokunnan kehittämispäällikkö Petteri Takkula, joka edusti työryhmässä ICOMOS Maailmanperintöryhmää, erikoissuunnittelija Päivi Tervonen Metsähallituksesta, erityisasiantuntija Hannu Vainonen opetus- ja kulttuuriministeriöstä sekä erikoisasiantuntija Stefan Wessman Museovirastosta. Työryhmän sihteerinä toimi Wiktoriina Hurskainen Suomen Kulttuuriperintökasvatuksen seurasta.

Työryhmä luovuttaa suunnitelman opetus- ja kulttuuriministeri Sanni Grahn-Laasoselle ja maatalous- ja ympäristöministeri Kimmo Tiilikaiselle.

Sisältö

Esipuhe	6
Johdanto	10
Strategian päälinjaukset	12
Strategian tavoitteiden toteuttaminen	15
Tavoite 1: Näkyvä ja uskottava maailmanperintöpolitiikka	15
Tavoite 2: Ajantasainen aieluettelo ja harkitut kohde-esitykset	21
Päälinjaus 2. Maailmanperintökohteiden säilyttäminen	22
Tavoite 3: Maailmanperinnön tunnistava lainsäädäntö	23
Tavoite 4: Esimerkillinen suojelu ja hoito	23
Tavoite 5: Seurannalla ajantasaista tietoa kohteista	24
Päälinjaus 3. Voimavarat ja osaaminen	24
Tavoite 6: Lisääntynyt yhteistyö ja selkiytynyt työnjako	25
Tavoite 7: Riittävät taloudelliset voimavarat	27
Tavoite 8: Korkeatasoinen osaaminen	28
Päälinjaus 4. Maailmanperintötietoisuus ja kohteiden esittely	30
Tavoite 9: Maailmanperintökasvatus lisää ymmärrystä perinnön ainutlaatuisuudesta	30
Tavoite 10: Tieto rikastaa maailmanperintökokemusta	34
Tavoite 11: Kestävän matkailun strategia tukee kävijähallintaa ja takaa arvokkaan kokemuksen	36
Tavoite 12: Hyvä saavutettavuus ja laadukkaat kävijäpalvelut	37
Päälinjaus 5. Yhteisöt	39
Tavoite 13: Alueelliset ja paikalliset toimijat sitoutuvat yhteisiin tavoitteisiin	39
Tavoite 14: Monipuolinen vapaaehtoistoiminta ja tiivis yritysyhteistyö luovat mahdollisuuksia ...	40
Seuranta	43
Liitteet	77

Johdanto

Suomi on maailmanperintösopimuksen jäsenvaltiona sitoutunut muun muassa vaalimaan ja säilyttämään maailmanperintöä, suojelemaan ja välittämään kohteiden yleismaailmallisesti erityiset arvot tuleville sukupolville, huolehtimaan kohteiden esittelystä sekä välittämään tietoa maailmanperinnöstä. Tälle pohjalle rakentuu myös kansallinen maailmanperintöstrategia ja sen toimeenpanosuunnitelma.

Strategian viisi strategista päälinjausta sisältää 14 tavoitetta, joiden alla on yhteensä 41 toimenpidettä. Näille strategian toimenpiteille työryhmä esittää toimeenpanosuunnitelmasa yli 90 konkreettista toteutustapaa.

Toteutustapojen muotoilussa on hyödynnetty työryhmän vierailuissa Suomen maailmanperintökohteisiin saatua palautetta. Toimijoiden kanssa käydyissä keskusteluissa esiin nousseet konkreettiset tavoitteet ilmenevät nyt toimeenpanosuunnitelman linjauksina. Tämä näkyy osaltaan myös siinä, että toteutustavat ovat konkretian tasoltaan erilaisia. Osa toimenpide-ehdotuksista ehti jopa toteutua työryhmän valmistelutyön aikana.

Toteutustapojen yhteydessä työryhmä on ottanut kantaa myös vastuutahoihin ja ajoitukseen. Mikäli ajoitusta ei ole erikseen mainittu, on toimenpide tarkoitettu toteumaan kansallisen maailmanperintöstrategian voimassaoloaikana vuoteen 2025 mennessä.

Keskeinen edellytys strategian toimeenpanon onnistuneelle toteutumiselle on maailmanperintökohteen vastuutahon ja sidosryhmien välinen yhteistyö. Työryhmän näkemyksen mukaan alueellisella tasolla tärkeässä osassa ovat maakuntien liitot ja maakuntamuseot. Maailmanperintökohteen hoitokunnan rooli ja vastuu resurssien hankinnan osalta korostuu. Ne toteutustavat, jotka työryhmä esittää toteutettavaksi valtion toimesta, on tarkoitus toteuttaa valtiontalouden kehyspäättöksen ja talousarvion sallimissa rajoissa.

Yhteistyön lisäksi yhteinen ymmärrys maailmanperintökohteen erityisluonteesta takaa mahdollisuudet kohteen kestäväälle käytölle ja toiminnan kehittämiseksi kaikkia osapuolia hyödyttävällä tavalla. Resurssien kohdentaminen toimeenpanosuunnitelman viitoittamin tavoin tukee läpäisevästi myös kestävää kehitystä. Useat toteutustavat tehostavat julkista

hallintoa ja lisäävät ihmisten mahdollisuuksia osallistua ja vaikuttaa maailmanperintökohteiden hoitoon ja toimintaan.

Toteutustapojen lisäksi toimeenpanosuunnitelma sisältää oheistekstejä maailmanperintökohteiden hankkeista ja hyvistä käytännöistä, jotka nousivat esiin työryhmän maailmanperintökohdevierailujen yhteydessä. Nämä käytännön esimerkit kertovat erityisesti maailmanperintökohteiden vaikuttavuudesta. Maailmanperintökohteet ovat ennen kaikkea oman alueensa voimavara. Ne toimivat vetovoimaisina matkailukohteina, jotka osaltaan edistävät alueen elinkeinotoimintaa. Kohteet ovat myös monimuotoisia oppimisympäristöjä, ja tukevat elinikäistä oppimista.

Työryhmä korostaa, että kansallinen maailmanperintöstrategia ja sen toimeenpanosuunnitelma ovat ennen kaikkea välineitä, joita toivotaan hyödynnettävän eri tavoin niin valtionhallinnossa kuin maailmanperintökohteen vastuutahon ja hoitokunnan toiminnassa. Toimeenpanosuunnitelma tukee myös vastaperustetun Suomen maailmanperintökohteiden yhdistyksen toiminnan muotoutumista.

Strategian päälinjaukset

Visio 2025	Suomi – vastuullinen maailmanperintövaikuttaja Maailmanperintökohteet – suojelun, ylläpidon ja esittelyn mallina muille Elinvoimaiset ympäristöt - yhteistä maailmanperintöä tuleville sukupolville				
STRATEGISET ARVOT	KESTÄVYYS – USKOTTAVUUS – INNOTTAVUUS				
TUKIPILARIT	MAAILMANPERINTÖKOhteiden arvot – TOIMIJAVERKOSTOT – UUTTA LUOVA TOIMINTA				
STRATEGISET PÄÄLINJAUKSET	1. Suomen maailmanperintöpolitiikka	2. Maailmanperintökohteiden säilyttäminen	3. Voimavarat ja osaaminen	4. Maailmanperintötietoisuus ja kohteiden esittely	5. Yhteisöt
TOIMENPIDE-EHDOTUKSET	Näkyvä ja uskottava maailmanperintöpolitiikka Ajantasainen aieluettelo ja harkitut kohde-esitykset	Maailmanperinnön tunnistava lain-säädäntö Esimerkillinen suojelu ja hoito Seurannalla ajantasaista tietoa kohteista	Lisääntynyt yhteistyö ja selkiytynyt työnjako Riittävät taloudelliset voimavarat Korkeatasoinen osaaminen	Maailmanperintökasvatus lisää ymmärrystä perinnön ainutlaatuisuudesta Tieto rikastuttaa maailmanperintökokemusta Kestävän matkailun strategia tukee kävijä-hallintaa ja takaa arvokkaan kokemuksen Hyvä saavutettavuus ja laadukkaat kävijä-palvelut	Alueelliset ja paikalliset toimijat sitoutuvat yhteisiin tavoitteisiin Monipuolinen vapaaehtoistoiminta ja tiivis yritysyhteistyö luovat mahdollisuuksia

Kansallisessa maailmanperintöstrategiassa luodaan katsaus maailmanperintösopimukseen sekä Suomen maailmanperintöpolitiikkaan. Lisäksi strategiassa kuvataan Suomen maailmanperintötoiminnan nykytila. Tällä hetkellä maailmanperintöluettelossa on yhteensä seitsemän kohdetta Suomesta: kulttuuriperintökohteita ovat Suomenlinna (1991), Vanha Rauma (1991), Petäjäveden vanha kirkko (1994), Verlan puuhiomo ja pahvitehdas (1996), Sammallahdenmäen pronssikautinen hautaröykkiöalue (1999) ja kymmenen maan alueelle ulottuva sarjanimeämiskohde Struven ketju (2005) sekä luonnonperintökohteena Merenkurkun saaristo (2006), joka on sarjanimeämiskohde Ruotsin Korkean Rannikon kanssa.

Strategiassa on kolme näkökulmaa, joista jokaisessa on kansallinen ja kansainvälinen ulottuvuus.

1. *Suomi on vastuullinen maailmanperintövaikuttaja.* Strategia linjaa, että Suomen maailmanperintöpolitiikan tulee olla aktiivista, näkyvää ja luotettavaa. Kaikessa toiminnassaan Suomi nojaa asiantuntemukseen ja tukee avoimuutta. Vastuu kohteista kuuluu valtiolle, kunnille ja kohteiden omistajille.
2. *Maailmanperintökohteet toimivat suojelun, ylläpidon ja esittelyn mallina muille.* Maailmanperintökohteiden suojelu, hoito, restaurointi ja esittely muodostavat perustan maailmanperintötoiminnalle. Strategian mukaan maailmanperintökohteet ovat tiennäyttäjiä sekä kestäväen kehityksen periaatteiden omaksumisessa että käytännön suojelutyössään. Kohteiden käyttöä suunnitellaan joustavasti siten, että niiden arvot ja merkitykset säilyvät.
3. *Elinvoimaiset ympäristöt ovat yhteistä maailmanperintöä tuleville sukupolville.* Maailmanperintökohteet ovat kaikkien yhteistä elävää perintöä, josta jokainen voi päästä osalliseksi. Kohteita kehitetään vuorovaikutuksessa alueellisten toimijoiden ja paikallisyhteisöjen, yhdistysten ja kansalaisten kanssa. Hyvin hoidettuina kohteet säilyvät tuleville sukupolville ja tuovat ympäristöönsä iloa, hyötyä ja lisäarvoa.

Strategisia päälinjauksia on viisi ja ne sisältävät yhteensä 14 tavoitetta.

1. Suomen maailmanperintöpolitiikalle viitoidetaan kansalliset ja kansainväliset tavoitteet: näkyvä ja uskottava maailmanperintöpolitiikka sekä ajantasainen aieluettelo ja harkitut kohde-esitykset.
2. Maailmanperintökohteiden säilyttämistä edesauttavat maailmanperinnön tunnistava lainsäädäntö, kohteiden esimerkillinen suojelu ja hoito sekä kohteista saatava ajantasainen seurantatieto.
3. Voimavarojen ja osaamisen riittävyys tulee turvata kohteiden suojelemiseksi, hoitamiseksi, restauroimiseksi ja esittelemiseksi. Tavoitteina ovat lisääntynyt yhteistyö ja selkiytynyt työnjako, riittävät taloudelliset voimavarat sekä korkeatasoinen osaaminen.
4. Maailmanperintötietoisuuden ja kohteiden esittelyn osalta on neljä tavoitetta: ymmärryksen lisääminen maailmanperintökasvatuksen avulla, kokemuksen rikastaminen kohteista saatavan tiedon avulla, kävijähallintaa tukeva kestävä matkailun strategia sekä hyvä saavutettavuus ja laadukkaat kävijäpalvelut.
5. Maailmanperintökohteille paikalliset yhteisöt ovat voimavara ja mahdollisuus. Tavoitteena on ensinnäkin, että alueelliset ja paikalliset toimijat sitoutuvat yhteisiin tavoitteisiin. Lisäksi pyritään monipuoliseen vapaaehtoistoimintaan ja tiiviiseen yritysyhteistyöhön.

Strategian tavoitteiden toteuttaminen

Päälinjaus 1. Suomen maailmanperintöpolitiikka

Tavoite 2025: Suomi toteuttaa maailmanperintösopimuksen asettamat velvoitteet ja hyödyntää kestäväällä tavalla maailmanperintösopimuksen mukanaan tuomia myönteisiä kulttuurisia, taloudellisia ja sosiaalisia merkityksiä. Suomi vahvistaa kansainvälistä rooliaan ja laajentaa yhteistyöverkostojaan. Kansainvälisissä yhteyksissä Suomi korostaa asiantuntijuutta ja avoimuutta. Kehitetään uusia toimintamuotoja nostamalla esille maamme osaamista ja vahvuusalueita. Suomen aieluettelo on päivitetty ja nimeämisesitykset tehdään suunnitelmallisesti. Maailmanperintöstrategian toteutumista seurataan säännöllisesti.

Tavoite 1: Näkyvä ja uskottava maailmanperintöpolitiikka

Toimenpide 1: Suomi on aktiivinen kansainvälinen toimija ja korostaa maailmanperintökomitean jäsenenä päätöksenteon asiantuntijuutta ja avoimuutta.

Tämän toteuttamiseksi:

Maailmanperintösopimuksen hallintoelimiin liittyvä työ

- Suomi* lähettää asiantuntijan maailmanperintösopimuksen alaisiin sääntömääräisiin kokouksiin (yleiskokous, komiteaistunto) ja muihin sopimukseen liittyviin asiantuntijatapaamisiin (temaattiset kokoukset jne.).
- Suomi toimii maailmanperintösopimuksen uskottavuuden puolestapuhujana ml. luettelon tasapainon sekä maailmanperintösopimuksen ja sihteeristön rahoitusilanteen suhteen maailmanperintökomitean varsinaisena jäsenenä ja tarkkailijana sekä muissa soveltuvissa kansainvälisissä kokouksissa.

* Suomi = Opetus- ja kulttuuriministeriö/ulkoasiainministeriö/ympäristöministeriö/ Museovirasto/Metsähallitus

- Suomi vaikuttaa maailmanperintösopimuksen toimintaa (ml. rahoitus) käsittelevissä Unescon alaisissa työryhmissä.
- Maailmanperintökomiteatyöskentelyssä hyödynnetään ulkoasiainministeriön alueosastoja ja lähetystöjä tietolähteinä maailmanperintökohteiden tilan seurannassa.

Laajempi kansainvälinen yhteistyö

- Suomi toimii yhteistyössä muiden Pohjoismaiden ja Baltian maiden kanssa maailmanperintöön liittyvissä kysymyksissä ja vaikuttamisessa, mukaan lukien pohjoismainen rotaatio Unescon hallintoelimissä.
- Suomi toimii kansainvälisissä hankkeissa esimerkkinä maailmanperintökohteiden hyvästä hoidosta (esim. *Sustainable Tourism ja Connecting Practices* -hankkeet).
- Suomi tarjoaa kulttuuri- ja luonnonperintöosaamista asiantuntija-apua tarvitseville sopimusosapuolille esimerkiksi IUCN:n ja ICOMOS:n kautta.
- Opetus- ja kulttuuriministeriö, ulkoasiainministeriö ja ympäristöministeriö lisäävät tietoisuutta maailmanperintösopimuksen tuomista velvoitteista Suomen kehitysyhteistyön toteutuksessa.
- Opetus- ja kulttuuriministeriö, ulkoasiainministeriö ja ympäristöministeriö integroivat maailmanperintösopimuksen tavoitteet muihin strategiassa mainittuihin kulttuuri- ja ympäristösopimuksiin. Maailmanperintösopimuksen kansalliset tahot kutsutaan soveltuvin osin mukaan sopimuksia koskeviin kokouksiin.

SUSTAINABLE TOURISM -OHJELMA

Maailmanperintökeskuksen *Sustainable tourism* -ohjelman tavoitteena on kestävän matkailun ymmärtäminen ja integroiminen maailmanperintökohteen suunnitteluun ja hoitoon. Kohteiden käyttöön on kehitetty kestävän turismin työkalupakki: kymmenen teemaltaan erilaista "How to"-opasta, jotka keskittyvät muun muassa strategian luomiseen, kohteen hallintaan ja paikallisten tahojen sitouttamiseen. Lähitulevaisuudessa hanke julkaisee uuden työkalun, joka

auttaa kohteiden vastuuhenkilöitä hoito- ja käyttösuunnitelmien puitteissa arvioimaan, missä määrin turismia hallinnoidaan kestävyttä mittaavien kriteerien kautta. Työkalu ottaa myös huomioon laajemman paikallisyhteisön näkökulman ja sidosryhmien osallistamisen. Työkalun käyttö tulee mahdollistamaan turismiin liittyvien hallinnointipyrkimysten priorisoimisen kohteen arvojen suojelemiseksi ja paikalliseen kestäväan kehitykseen vaikuttamiseksi.

<http://whc.unesco.org/sustainabletourismtoolkit/>

CONNECTING PRACTICES -HANKKE

ICOMOS ja IUCN pyrkivät vahvistamaan yhteistyötään sekä kulttuuri- että luontoarvoja sisältävien sekakohteiden nimeämisarvioinneissa. Tämän pohjalta asiantuntijajärjestöt kehittivät vuonna 2013 hankkeen *Connecting practices: Defining new methods and strategies to support Nature and Culture through engagement in the World Heritage Convention*. Hankkeen tavoitteena on tutkia ja luoda uusia menetelmiä sopimuksen

alaisten maailmanperintökohteiden luonto- ja kulttuuriarvojen tunnistamiseksi ja tukemiseksi. Hankkeen osapuolet kävivät kesällä 2016 kuulemassa Suomen kohteiden käytännön kokemuksia "hoitosuunnitelmakoulusta", jonka tavoitteena oli laatia luonto- ja kulttuurikohteille yhtenäiset hoitosuunnitelmat. Sveitsi kokeilee jatkossa mallia omien kohteidensa hoitosuunnitelmien laatimiseksi.

Toimenpide 2: Kansallisesti Suomi tunnistaa ja hyödyntää maailmanperinnön kiinnostavuutta ja sen myönteisiä kulttuurisia, taloudellisia ja sosiaalisia vaikutuksia kestäväällä tavalla.

Tämän toteuttamiseksi:

- Opetus- ja kulttuuriministeriö, ulkoasiainministeriö ja ympäristöministeriö nostavat maailmanperintökohteet esimerkeiksi kestäväällä tavalla hoidettuina kohteina ja huomioivat ne muun kulttuuri- ja luonnonperinnön kanssa Suomen kestävä kehityksen kansallisissa ja kansainvälisissä raporteissa.
- Opetus- ja kulttuuriministeriö, ulkoasiainministeriö, ympäristöministeriö ja muut ministeriöt hyödyntävät maailmanperintökohteita tutustumiskohteina kansainvälisten vierailujen yhteydessä.
- Visit Finland nostaa maailmanperintökohteet matkailutuotteistuksen ja markkinoinnin kärkikohteiksi ja nykyistä vahvemmin osaksi Suomen matkailun maakuva.
- Opetus- ja kulttuuriministeriö ja ympäristöministeriö aloittavat vuoden 2017 aikana selvityksen maailmanperintökohteiden yhteiskunnallisista ja taloudellisista vaikutuksista.
- Maailmanperintökohteiden vastuutahot osallistuvat käytössään olevien resurssiensa puitteissa kansalliseen kestävä kehityksen työhön ja Agenda 2030 toimeenpanoon vuoden 2017 aikana muun muassa laatimalla oman kestävä kehityksen yhteiskuntasitoumuksen, linkittämällä sen ympäristöministeriön ja opetus- ja kulttuuriministeriön kulttuuriympäristösitoumukseen sekä haastamalla esimerkiksi omat alueelliset yhteistyökumppaninsa mukaan laatimaan sitoumuksensa.
- Opetus- ja kulttuuriministeriö ja ympäristöministeriö kokoavat vuoden 2018 aikana Unescon sopimuksista ja niihin liittyvistä ohjelmatoinnoista tietopaketin kohteiden käyttäjiä ja viranomaisia varten.

Toimenpide 3: Kohteita kannustetaan yhteistyöhön maailmanperinnön tunnetuksi tekemiseksi itsenäisyyden juhlavuonna 2017 ja maailmanperintösopimuksen 50-vuotisjuhlavuonna 2022.

Tämän toteuttamiseksi:

- Maailmanperintökohteista kertova Museoviraston ja Suomen Kulttuuriperintökasvatuksen seuran tuottama näyttely kiertää vuonna 2017 maailmanperintökohteissa. Museovirasto, Suomen Kulttuuriperintökasvatuksen seura ry. sekä maailmanperintökohteiden vastuutahot markkinoivat näyttelyä kouluille ja muille toimijoille. Kansallismuseo koordinoi kiertonäyttelyä.
- Opetus- ja kulttuuriministeriö ja ympäristöministeriö koordinoivat maailmanperintösopimuksen 50-vuotisjuhlavuoden suunnittelun ja toteutuksen.

Toimenpide 4: Suomi vahvistaa kansainvälistä rooliaan lähettämällä asiantuntijoita kansainvälisiin tehtäviin sekä maailmanperintökeskukseen että muihin jäsenmaihiin. Suomi nostaa ICCROM:n toiminnassa esille vahvuusalueitaan. Mahdollisuuksien mukaan Suomesa toteutetaan kansainvälisiä asiantuntijatapaamisia.

Tämän toteuttamiseksi:

- Opetus- ja kulttuuriministeriö, ympäristöministeriö, Museovirasto ja Metsähallituksen luontopalvelut osallistuvat Norjan valtion rahoittamaan, ICCROM:n ja IUCN:n koordinoimaan Unescon *World Heritage Leadership* -ohjelmaan asiantuntijapanoksella ja mahdollisuuksien mukaan rahoittajana.
- ICOMOS Suomen osasto, Suomen IUCN, Museovirasto ja Metsähallituksen luontopalvelut tarjoavat asiantuntija-apua erityisosaamisen puitteissa muun muassa muiden sopimusosapuolten maailmanperintökohteiden suojelun tilan (*State of Conservation*) arviointeihin ja nimeämisprosesseihin.
- Ulkoasiainministeriö lähettää mahdollisuuksien mukaan apulaisasiantuntijan maailmanperintökeskukseen.

WORLD HERITAGE LEADERSHIP -OHJELMA

IUCN:n, ICCROM:n ja Norjan valtion yhteistyössä kehittämä *World Heritage Leadership* -ohjelman taustalla on maailmanperintökomitean vuonna 2011 hyväksymä *Capacity Building* -strategia. Kuusivuotinen ohjelma tavoittelee sujuvampaa yhteistyötä luonto- ja kulttuurisektorien välillä, tiedon ja hyvien käytäntöjen jakamista, moninaisuutta ja alueellista tasapainoa sekä lisäkapasiteettia paikallistasolla.

Norjan prioriteetit ohjelmalle laadittiin yhteistyössä Pohjoismaiden kollegoiden kanssa. Ohjelman tavoitteena on tarjota korkeatasoista ja usealle kielelle käännettyä neuvontaa, koulutustilaisuuksia, vaihtoja sekä kansainvälisiä verkostoja ja oppimisympäristöjä. IUCN ja ICCROM ovat yhdessä vastuussa ohjelman koordinoinnista ja tiedottamisesta.

Toimenpide 5: Suomi kannustaa maailmanperintökohteita osallistumaan yhteistyöhön kansallisella, pohjoismaisella ja kansainvälisellä tasolla mm. maailmanperintöystävyyden järjestelmän kautta.

Tämän toteuttamiseksi:

- Museovirasto ja Metsähallituksen luontopalvelut kannustavat maailmanperintökohteiden vastuutahoja mukaan *World Heritage Leadership* -ohjelmaan (*twinning program* -mahdollisuus).
- Vuonna 2016 perustettu Suomen maailmanperintökohteiden yhdistys, joka on myös Pohjoismaiden maailmanperintökohteiden yhdistyksen jäsen, seuraa Suomen maailmanperintökohteiden hoitoa ja koordinoi yhteydenpitoa maailmanperintökohteiden välillä.
- Museovirasto tukee maailmanperintöön varatusta määrärahasta maailmanperintökohteiden vastuutahojen ja muiden toimijoiden osallistumista kohteiden hoidon kannalta tärkeisiin kansainvälisiin kokouksiin (kuten ICCROM:n, ICOMOS:n ja IUCN:n koulutus- ja asiantuntijatapahtumat ja Pohjoismaiden maailmanperintökohteiden vuositapaaminen).

KOhteiden VÄLINEN Yhteistyö kansallisella ja kansainvälisellä tasolla

Merenkurkun maailmanperintökohteen hoidosta ja hallinnoinnista vastaa Metsähallitus, joka on asettanut Merenkurkun maailmanperinnön neuvottelukunnan. Ruotsin osapuolen kanssa kohteella on lisäksi yhteinen Samrådsgrupp, joka hoitaa alueen yhteisen hallinnoinnin, koordinoi raportointia Unescon maailmanperintökeskukseen ja hyväksyy yhteisen kehitys- ja hallinnointisuunnitelman tarkoituksenaan luoda yhteistä identiteettiä alueelle. Samrådsgrupp on muun muassa tuottanut alueen yhteisen esitteen ja logon. Alueen yhtenäistä identiteettiä vahvistaa myös vuosittain järjestettävä perinteinen postisoutu Suomen Björköön ja Ruotsin Holmön välillä.

Struven ketjun kansainvälisyys antaa valtavat mahdollisuudet verkostoitumiseen. Kymmenen valtion 34 mittapistettä

käsittävää kohdekokonaisuutta koordinoiva komitea kokoontuu joka toinen vuosi keskustelemaan kohdekohtaisista ajankohtaisista aiheista ja hyvistä käytännöistä.

Struven ketjun Oravivuoren mittauspisteen ja Petäjäveden vanhan kirkon yhteistyöhanke *Maailmanperinnöstä voimaa paikallisiin palveluihin* (2016–2019) taas toimii hyvänä esimerkkinä kansallisen tason verkostoitumisesta. Hankkeen tavoitteena on hyödyntää maailmanperintöbrändiä paikallisten palveluiden kehittämisessä ja markkinoinnissa Korpilahdella ja Petäjävedellä sekä koko Keski-Suomessa. Hankkeen aikana käydään tutustumassa muun muassa Struven ketjun pisteisiin Virossa, jossa kohteiden ympärille on rakennettu kiinnostavia paikallisia tuotteita ja tapahtumia.

Toimenpide 6: Suomen ja kehitysmaiden maailmanperintökohteiden välistä yhteistyötä edistetään.

Tämän toteuttamiseksi:

- Maailmanperintökohteiden vastuutahot selvittävät yhteistyössä opetus- ja kulttuuriministeriön, ulkoasiainministeriön ja ympäristöministeriön kanssa mahdollisuudet kummiperintökohteisiin kehitysmaissa.

Tavoite 2: Ajantasainen aieluettelo ja harkitut kohde-esitykset

Toimenpide 7: Selvitetään maailmanperintösopimuksen voimaansaattaminen Ahvenanmaalla yhteistyössä Ahvenanmaan maakuntahallituksen kanssa.

Tämän toteuttamiseksi:

- Sopimus on voimassa Ahvenanmaalla, mikä otetaan huomioon toimenpanosuunnitelman toimenpiteiden toteuttamisessa.
- Ahvenanmaan maakuntahallitus sekä opetus- ja kulttuuriministeriö ja ympäristöministeriö hallinnonaloineen keskustelevat tarkemmin kansallisesta maailmanperintöstrategiasta ja sen toimeenpanosuunnitelmasta.

MAAILMANPERINTÖSOPIMUS JA AHVENANMAA

Unescon yleissopimus maailman kulttuuri- ja luonnonperinnön suojelemisesta saatettiin voimaan vuonna 1987 (Asetus maailman kulttuuri- ja luonnonperinnön suojelemista koskevan yleissopimuksen voimaansaattamisesta, SopS 19/1987). Ahvenanmaan maakuntapäivien suostumusta oli ennen nykyisen itsehallintolain voimaantuloa 1.1.1993 pyydetty vain sellaisiin sopimuksiin,

jotka saatettiin lailla voimaan ja joissa oli myös maakunnan toimivaltaan kuuluvia määräyksiä. Se, että asetuksentasoisille sopimuksille ei pyydetty Ahvenanmaan maakuntapäivien suostumusta, ei tarkoittanut, että ne eivät tulleet voimaan Ahvenanmaalla. Valtioneuvosto on silloin toiminut voimassaolevan lainsäädännön mukaisesti ja sopimus on voimassa myös Ahvenanmaalla.

Toimenpide 8: Opetus- ja kulttuuriministeriö yhteistyössä ympäristöministeriön kanssa käynnistävät maailmanperintökohteiden aieluettelon päivittämisen. Tavoitteena on aieluettelon päivittäminen vuoteen 2017 mennessä.

Tämän toteuttamiseksi:

- Tehtävä on opetus- ja kulttuuriministeriön ja Museoviraston tulossopimusneuvotteluissa osoitettu Museovirastolle. Museovirasto toimii yhteistyössä Metsähallituksen luontopalveluiden kanssa, kuulee kansallisia asiantuntijatahoja ja Ahvenanmaata sekä laatii kuulemisten pohjalta strategian linjausten mukaisen ehdotuksen Suomen päivitetyksi aieluetteloksi vuoden 2018 aikana. Opetus- ja kulttuuriministeriö ja ympäristöministeriö päättävät ehdotuksen pohjalta maailmanperintökeskukseen lähetettävästä aieluettelosta.

Toimenpide 9: Aieluettelon päivittämisessä noudatetaan tähän strategiaan kirjattuja linjauksia ja toimintatapoja.

- Toimenpiteen toteuttaminen liittyy toimenpiteeseen 8.

Toimenpide 10: Suomi toimii maltillisesti uusia kohteita esittäessään.

- Toimenpiteen toteuttaminen liittyy toimenpiteeseen 8.

Päälinjaus 2. Maailmanperintökohteiden säilyttäminen

Tavoite 2025: Maailmanperintökohteiden erityiset yleismaailmalliset arvot (OUV), autenttisuus ja eheys säilyvät, riskeihin on varauduttu ja kohteen hoito toteuttaa kestävästä kehityksestä. Ajantasaisten hoito- ja käyttösuunnitelmien avulla kohteiden ja niiden suoja-alueiden säilyminen on integroitu alueen muihin kehittämissuunnitelmiin. Säädöspohjasta ja sen tulkinta tukevat maailmanperintökohteiden suojelua. Kohteiden säilyneisyyttä seurataan säännöllisesti.

Tavoite 3: Maailmanperinnön tunnistava lainsäädäntö

Toimenpide 11: Säädöspohjan osalta arvioidaan sen riittävyys ja soveltuvuus maailmanperintökohteiden suojelun turvaamisessa ja suoja-alueiden määrittämisessä. Selvitetään tarve sisällyttää lainsäädäntöön ja rakentamista koskeviin määräyksiin maailmanperintöä koskevat erityissäännökset kulttuuriympäristöstrategian mukaisesti.

Tämän toteuttamiseksi:

- Opetus- ja kulttuuriministeriö ja ympäristöministeriö vahvistavat maailmanperintösopimuksen asemaa olemassa olevaa lainsäädäntöä uudistettaessa erityisesti lain rakennusperinnön suojelemisesta, kirkkolain, luonnonsuojelulain, muinaismuistolain ja maankäyttö- ja rakennuslain osalta. Erillisen maailmanperintölain tarpeellisuus tutkitaan samassa yhteydessä.

Toimenpide 12: Varmistetaan, että kansallinen säädöspohja tulkintoineen turvaa valtion toimesta maailmanperintökohteiden erityisten yleismaailmallisten arvojen (OUV) säilymisen.

Tämän toteuttamiseksi:

- Museovirasto selvittää ministeriöiden ohjauksessa suoja-alueiden tarkoituksen ja määrittämisen periaatteet kansallisella ja kohdetsalla sekä niiden huomioonottamisen lainsäädännössä ja kaavoituksessa. Museovirasto laatii selvityksen edellä mainittujen lainsäädäntötarkastelujen tueksi.

Tavoite 4: Esimerkillinen suojelu ja hoito

Toimenpide 13: Kaikki maailmanperintökohteet huolehtivat hoito- ja käyttösuunnitelman laatimisesta ja sitoutuvat sen toteuttamiseen ja päivittämiseen. Kestävä kehitys otetaan läpäisevästi huomioon maailmanperintökohteiden suojelussa ja hoidossa.

Tämän toteuttamiseksi:

- Maailmanperintökohteiden vastuutahot päivittävät ja toteuttavat hoito- ja käyttösuunnitelmansa yhteisesti määriteltujen suositusten mukaisesti (toimenpiteen 20 toteutustapa).
- Maailmanperintökohteiden vastuutahot sisällyttävät kohteissa tehtävien toimenpiteiden dokumentointi- ja seurantavelvoitteen osaksi hoito- ja käyttösuunnitelmien toteuttamista.
- Pelastuslaitokset huomioivat maailmanperintökohteet suorittamansa viranomaisvalvonnan riskiperusteisessa kohdentamisessa sekä pelastustoiminnan vastesuunnittelussaan etupainotteisesti hätäkeskusjärjestelmään.

Tavoite 5: Seurannalla ajantasaista tietoa kohteista

Toimenpide 14: Hoito- ja käyttösuunnitelmien toteutumista seurataan säännöllisesti.

Tämän toteuttamiseksi:

- Museovirasto ja Metsähallituksen luontopalvelut ovat edustettuna hallinnonalaansa kuuluvien maailmanperintökohteiden hoitokunnissa.
- Museovirasto ja Metsähallituksen luontopalvelut seuraavat hoito- ja käyttösuunnitelmien toteutumista. Suomen maailmanperintökohteiden yhdistys koordinoi väliarviointeja ja päivittämistarvetta.

Toimenpide 15: Kohteiden ja asiantuntijaviranomaisten yhteistyönä voidaan sopia muuttaman vuoden sykliin perustuvalla rotaatiolla tapahtuvasta kansallisesta kohteiden tilan seurannasta sekä teema-arvioinneista.

Tämän toteuttamiseksi:

- Museovirasto ja Metsähallituksen luontopalvelut koordinoivat kohteiden maailmanperintösopimuksen toteutukseen liittyvien kausiraporttien ja mahdollisten suojelutilaraporttien laatimista. Museovirasto ja Metsähallituksen luontopalvelut hyödyntävät raportoinnin tietoja kansallisessa raportoinnissa ja seurannassa.
 - Museovirasto ja Metsähallituksen luontopalvelut laativat analyysin kohteiden raportointitiedoista, jonka avulla voidaan seurata maailmanperintökohteeseen liittyviä riskejä sekä voimavarojen ja osaamisen kehittymiselle asetettuja tavoitteita.
- Opetus- ja kulttuuriministeriö ja ympäristöministeriö hyödyntävät raportteja kulttuuri- ja ympäristösopimusten välisessä yhteistyössä.

Päälinjaukset 3. Voimavarat ja osaaminen

Tavoite 2025: Selkeä ja avoin hallinto, riittävät voimavarat ja korkeatasoinen osaaminen takaavat maailmanperintökohteiden esimerkillisen suojelun, hoidon, restauroinnin ja esittelyn. Kohteiden hoitokunnat ovat vastuussa hoito- ja käyttösuunnitelman toteuttamisesta. Hoitokunnat edistävät suojelutavoitteiden integroimista alueen muihin kehittämissuunnitelmiin. Maailmanperintökohteiden hyvät käytännöt omaksutaan laajasti muuallakin.

Tavoite 6: Lisääntynyt yhteistyö ja selkiytynyt työnjako

Toimenpide 16: Järjestetään säännöllisesti maailmanperintöfoorumi, jonka vetovastuu on opetus- ja kulttuuriministeriöllä ja ympäristöministeriöllä.

Tämän toteuttamiseksi:

- Opetus- ja kulttuuriministeriö ja ympäristöministeriö vastaavat vuorotellen joka toinen vuosi järjestettävän maailmanperintöfoorumin järjestämisestä yhteistyössä Museoviraston ja Metsähallituksen luontopalveluiden kanssa. Osana foorumia tarkastellaan kansallisen maailmanperintöstrategian toimeenpanosuunnitelman toteutumista.
 - Tapaamiset järjestetään pääsääntöisesti maailmanperintökoh-teessa (esimerkiksi kohteiden vuositapaamisen yhteydessä), jolloin teemana ovat maailmanperintösopimuksen asettamat velvoitteet ja kyseisen kohteen kannalta keskeiset asiat.
 - Eduskuntavaalivuosina maailmanperintöfoorumi järjestetään pääkaupunkiseudulla uusien kansanedustajien osallistamiseksi.

Toimenpide 17: Kansallisina asiantuntijoina toimivien Museoviraston ja Metsähallituksen luontopalveluiden koordinaattori- ja kehittäjäroolia maailmanperintötoiminnassa pyritään vahvistamaan.

Tämän toteuttamiseksi:

- Opetus- ja kulttuuriministeriö ja ympäristöministeriö sopivat osana Museoviraston ja Metsähallituksen luontopalveluiden tuloso- hjausta kehittäjäroolin vahvistamisesta ja resursoinnista.
- Opetus- ja kulttuuriministeriö, ympäristöministeriö, Museovirasto ja Metsähallituksen luontopalvelut tarkastelevat maailmanperintökoh- teita kokonaisuuksina, joissa otetaan huomioon luonto- ja kulttuuri- perintöarvot ja niiden erityispiirteet.

Toimenpide 18: Suomen maailmanperintökohteet selvittävät vaihtoehdot yhteistyönsä järjestämiseksi. Maailmanperintökohteet toimivat aktiivisesti myös pohjoismaisessa maailmanperintöverkostossa.

Tämän toteuttamiseksi:

- Toimenpiteen toteuttaminen liittyy toimenpiteeseen 5.
- Maailmanperintökohteiden vastuutahot tiivistävät yhteistyötään käytössään olevien resurssiensa puitteissa samankaltaista kohde-tyyppiä edustavien maailmanperintökohteiden kanssa (puurakentaminen, teollinen perintö, arkeologiset kohteet, luonnonperintökohteet, sarjakohteet, rajoja ylittävät kohteet). Yhteistyön tulosten esittelyyn varataan mahdollisuus maailmanperintöfoorumissa.

VERKOSTOITUMINEN SAMANKALTAISTEN KOHTEIDEN KANSSA

Vanha Rauma on liittynyt 280 maailmanperintökaupungin verkostoon *The Organization of World Heritage Cities*. Vanha Rauma on yksi kahdestakymmenestä luoteisen Euroopan ja Pohjois-Amerikan ryhmän jäsenkaupungista. Verkosto kannustaa kaupunkia yhteistyöhön sekä hoitoon ja suojeluun liittyvän osaamisen jakamiseen.

Vanhana Rauman on tarkoitus osallistua myös pian perustettavan pohjoismaisen

puukaupunkiverkoston *Nordiskt nätverk för Trästäder* toimintaan. Verkosto mahdollistaa hyvien käytäntöjen ja toimintatapojen vaihdon vanhojen puukaupunkien kesken. Suomen historiallisten kaupunkien yhdistyksen jäsenenä Rauma on mukana herättämässä yleistä keskustelua Suomen vanhojen kaupunkien arvokkaan rakennuskannan ja perinnön säilyttämisestä ja vaalimisesta.

<http://www.ovpm.org/en>

Toimenpide 19: Turvataan maailmanperintösopimuksen mukaisten asiantuntijajärjestöjen (ICOMOS:n ja IUCN:n kansalliset osastot) mahdollisuudet toimia asiantuntijana maailmanperintöasioissa.

Tämän toteuttamiseksi:

- Viranomaiset varaavat asiantuntijajärjestöille mahdollisuuden vaikuttaa valmisteilla oleviin asioihin.
- Opetus- ja kulttuuriministeriö ja ympäristöministeriö osallistuvat toimialansa asiantuntijajärjestöjen toiminnan resursointiin.
- Suomen maailmanperintökohteiden yhdistys kutsuu säännöllisesti Suomen ICOMOS:n ja IUCN:n edustajia asiantuntijoina kokouksiinsa.

Toimenpide 20: Varmistetaan, että kaikilla maailmanperintökohteilla on niiden luonteen soveltuvat poikkihallinnolliset hoitokunnat.

Tämän toteuttamiseksi:

- Opetus- ja kulttuuriministeriö, ympäristöministeriö, Museovirasto ja Metsähallituksen luontopalvelut selvittävät yhteistyössä maailmanperintökohteiden vastuutahojen kanssa kohteiden nykytilanteen, kirjaavat kohteiden osaamis- ja ylläpitotarpeet ja määrittelevät hoitokuntien kokoonpanon, hoitokuntien ja koordinaattorien tehtävät ja hoito- ja käyttösuunnitelmien sisällöt vuosien 2017–2018 aikana.

Toimenpide 21: Opetus- ja kulttuuriministeriö / Museovirasto ja ympäristöministeriö / Metsähallituksen luontopalvelut sopivat maailmanperintökohteiden hoitokuntien kanssa siitä, että kaikissa kohteissa on riittävästi resursoitu vastuutaho, joka huolehtii maailmanperintökoordinaattorin tehtävistä.

- Toimenpiteen toteuttaminen liittyy toimenpiteeseen 20.

Tavoite 7: Riittävät taloudelliset voimavarat

Toimenpide 22: Valtio ja muut tahot kantavat vastuuta siitä, että maailmanperintökohteilla on riittävät taloudelliset resurssit ja osaava henkilöstö kohteiden esimerkiksi suojeeluun, hoitoon, restaurointiin ja esittelyyn. Varataan resursseja myös inventointien ja seurannan toteuttamiseen.

Tämän toteuttamiseksi:

- Opetus- ja kulttuuriministeriö ja ympäristöministeriö toimivat aktiivisesti lisäresurssien saamiseksi maailmanperintötoimintaan valtiontalouden edellytysten puitteissa.

Toimenpide 23: Julkisen sektorin maailmanperintötoimintaan myöntämät avustukset kohdennetaan kohteiden turvaamiseen ja muuhun maailmanperintöä tukevaan toimintaan maailmanperintöstrategian linjausten mukaisesti.

Tämän toteuttamiseksi:

- Museovirasto myöntää maailmanperintöavustuksia kohteiden hoitoon ja toiminnan kehittämiseen maailmanperintöstrategian linjausten mukaisesti.
- Museovirasto seuraa avustusten käyttöä ja hyödyntää niistä saatua tietoa jatkossa avustuksia myöntäessään.

Toimenpide 24: Kehitetään taloudellisia ohjauskeinoja ja kannustetaan uusien rahoitusmallien kehittämiseen. Kannustetaan maailmanperintökohteita EU-rahoituksen tehokkaaseen hyödyntämiseen. Tiivistetään kulttuurin, matkailun ja muun elinkeinoelämän välistä yhteistyötä.

Tämän toteuttamiseksi:

- Museovirasto ja Metsähallituksen luontopalvelut tukevat maailmanperintökohteiden vastuutahojä hyödyntämään EU-ohjelmakaudella 2014–2020 eri rahastojen, kuten sosiaalirahaston, aluekehitysrahaston ja maaseuturahaston mahdollisuuksia monipuolisesti eri toimijoita verkottaen. Maailmanperintökohteiden hoitokunnat ovat hanketyössä aktiivisessa yhteistyössä maakuntien kanssa. Museovirasto ja Metsähallituksen luontopalvelut lisäävät tiedottamista rahastojen käyttömahdollisuuksista maailmanperintötoiminnassa.
- Maailmanperintökohteiden vastuutahot vaihtavat kokemuksiaan rahoituksen hankinnassa (muun muassa EU-hankerahoitus). Suomen maailmanperintökohteiden yhdistys koordinoi maailmanperintökohteissa tapahtuvan toiminnan vertailua.

Tavoite 8: Korkeatasoinen osaaminen

Toimenpide 25: Varmistetaan koulutuksen ja asiantuntijayhteistyön avulla korkeatasoinen osaaminen maailmanperintökohteiden suojelussa, hoidossa, restauroinnissa ja esittelyssä. Vahvistetaan paikallisten yhteistyötahojen sekä yksityisten kiinteistönomistajien ja yrittäjien tiedollista ja taidollista osaamista.

Tämän toteuttamiseksi:

- Maailmanperintökohteiden vastuutahot kartoittavat omat osaamistarpeensa ja kehittävät osaamistaan hyödyntämällä muun muassa ICOMOS:n ja ICCROM:n tarjoamaa tietoa ja asiantuntija-apua.
- Maailmanperintökohteiden vastuutahot kehittävät asiantuntijayhteistyötä alueen toimijoiden, muun muassa maakunta- ja paikallismuseoiden sekä korkeakoulujen ja oppilaitosten kanssa.
- Maailmanperintökohteiden vastuutahot kannustavat paikallisia tahojä osallistumaan asiantuntemuksensa puitteissa kohteiden ylläpitoon ja esittelyyn.

VANHAN RAUMAN SUUNNITTELUN OHJAUS JA KORJAUSNEUVONTA

Vanhan Rauman korjaamista ja rakentamista koskevat suojelutavoitteet määritellään kaupungin asemakaavassa. Tavoitteiden toteuttamista ohjaa Vanhan Rauman erityiselin, jonka jäsenenä on luottamushenkilöitä ja asiantuntijoita Museovirastosta ja Rauman kaupungilta. Erityselin antaa hankkeista lausunnot rakennusvalvonnalle. Suunnittelua ohjaava arkkitehti valmistelee lupaa vaativien asioiden lausunnot erityiselimelle. Korjausneuvoja auttaa ja valvoo muun muassa maailmanperintöavustusten

käytössä. Hankkeisiin ryhtyvillä on kuitenkin velvollisuus hankkia pätevät suunnittelijat ja tekijät.

Rauman kaupunki ylläpitää Tammelan korjausrakentamiskeskusta, jossa järjestetään säännöllisesti maailmanperintöön ja perinnekorjaamiseen liittyviä koulutuksia, työnäytöksiä ja muita tilaisuuksia. Talossa toimii myös varaosapankki.

Toimenpide 26: Tuetaan ja edistetään maailmanperintötoimintaan, kohteen suojeluun, hoitoon, restaurointiin ja kävijähallintaan sekä esittelyyn liittyvää opetusta, täydennyskoulutusta, tutkimus- ja kehittämistyötä yhteistyössä alan kotimaisten ja kansainvälisten koulutus- ja tutkimuslaitosten (ICCROM ym.) kanssa.

Tämän toteuttamiseksi:

- Opetus- ja kulttuuriministeriö ottaa maailmanperintöstrategian tavoitteet huomioon osana koulutuspolitiikan kehittämistä.
- Ammatillista peruskoulutusta kehittäessä opetus- ja kulttuuriministeriö ja Opetushallitus ottavat huomioon kulttuuriympäristön hoitoon, restaurointiin ja esittelyyn liittyvät tarpeet, millä turvataan myös maailmanperintökohteiden asiantuntevaa säilyttämistä ja ylläpitoa.
- Maailmanperintökohteiden vastuutahot kannustavat alueen korkeakouluja ottamaan huomioon maailmanperintöön liittyvät teemat opetus- ja tutkimustyössään ja opinnäytetöiden valinnassa.
- Kulttuuriperintö- ja ympäristöalan yhdistykset ottavat maailmanperintöteemat huomioon toiminnassaan.

Päälinjaus 4. Maailmanperintötietoisuus ja kohteiden esittely

Tavoite 2025: Kansalaiset tuntevat ja arvostavat suomalaisia maailmanperintökohteita ja osaavat toimia maailmanperinnön hyväksi. Maailmanperintöviestintä on monipuolista ja luotettavaa tietoa on helposti saatavilla. Maailmanperintökasvatus on lisääntynyt kouluis- ja varhaiskasvatuksessa. Tutkimus- ja kehittämistoiminta tuottaa uutta tietoa maailmanperinnön vaalimiselle. Unescon kestävä matkailun strategia kriteereineen ohjaa maailmanperintökohteiden matkailua, kävijät saavat luotettavaa tietoa. Kohteiden saavutettavuutta ja kävijäpalveluita on parannettu.

Tavoite 9: Maailmanperintökasvatus lisää ymmärrystä perinnön ainutlaatuisuudesta

Toimenpide 27: Maailmanperintökasvatus osana muuta kulttuuriperintö- ja ympäristökasvatusta toteuttaa opetussuunnitelmien perusteita.

Tämän toteuttamiseksi:

- Opetushallitus ottaa huomioon mahdollisuuden sisällyttää maailmanperintökasvatus osaksi opetussuunnitelmien perusteita sekä uusien perusteiden laatimisessa että voimassaolevien perusteiden päivityksessä.
- Suomen Kulttuuriperintökasvatuksen seura ry. edistää opetussuunnitelmien perusteiden kehittämistä ja toteuttamista.

Toimenpide 28: Maailmanperintökasvatus sisällytetään osana kulttuuriperintö-, ympäristö- ja globaalikasvatusta paikallisiin koulujen opetussuunnitelmiin ja tarjotaan opettajille mahdollisuuksien mukaan täydennyskoulutusta. Tuetaan Unescon ASP-kouluverkostoa ja tiedotetaan muille kouluille mahdollisuudesta toimia maailmanperintökouluna. Tiivistetään oppilaitosten ja museoiden yhteistyötä.

Tämän toteuttamiseksi:

- Suomen Kulttuuriperintökasvatuksen seura ry. ja Suomen lasten- kulttuurikeskusten liitto tukevat kuntien ja koulujen kulttuurikasvatussuunnitelmatyötä. Tavoitteena on sisällyttää maailmanperintökasvatus osaksi kulttuurikasvatussuunnitelmaa tai muita suunnitelmia. Työ aloitetaan maailmanperintökohteen omasta kunnasta ja lähialueen kunnista.

- Opetushallitus ja Suomen Kulttuuriperintökasvatuksen seura ry. tukevat Unesco-kouluja soveltamaan maailmanperintökasvatusta osana monialaisia oppimiskokonaisuuksia, tuottamaan maailmanperintöaiheista materiaalia muille kouluille, kehittämään ja levittämään hyviä käytäntöjä (esim. maailmanperintökummikoulutoiminnan käynnistäminen) ja käyttämään kohteita oppimisympäristöinä.
- Opetushallitus ja Suomen Kulttuuriperintökasvatuksen seura ry. kannustavat normaalikouluja, jotka ovat usein myös Unesco-kouluja, suunnittelemaan ja toteuttamaan opettajien täydennyskoulutusta yhteistyössä kohteiden kanssa.
- Maakuntamuseot ja aluetaidemuseot osallistuvat aktiivisesti maailmanperintökasvatuksen kehittämiseen yhteistyössä alueensa maailmanperintökohteiden vastuutahojen ja koulujen kanssa. Tämä otetaan huomioon museopoliittisessa ohjelmatyössä.
- Maailmanperintökohteiden hoitokunnat, Metsähallituksen luontopalvelut ja Museovirasto vahvistavat yhteistyötään kohteiden kehittämiseksi vuorovaikutteisina oppimisympäristöinä.

UNESCO-KOULUT JA MAAILMANPERINTÖ

Maailmanlaajuinen Unesco-kouluverkosto kattaa noin 10 000 koulua yli 180 maassa. Suomessa Unesco-koulutoiminnassa on aktiivisesti mukana 30 peruskoulua, 24 lukiota ja 8 ammatillista oppilaitosta. Koulujen tehtävänä on edistää Unescon agenda koulutuksen ja kasvatuksen kautta.

Opetushallitus kannustaa Unesco-kouluja verkostoitumaan alueellisesti tai temaattisesti. Unesco-kouluilla on potentiaalia toimia vertaiskouluna ja malliesimerkkeinä myös maailmanperintöasioissa. Koulujen olisi hyödyllistä muotoilla yhtenäisiä tavoitteita yhteistyössä Suomen maailmanperintökohteiden kanssa.

Vaasan lyseon lukiossa maailmanperintökasvatusta on

tarkoituksena huomioida koulun uudessa kansainvälisyyskasvatuksen strategiassa esimerkiksi maailmanperintöpäivää (18.4.) viettämällä ja Unesco-luentosarjan puitteissa. Koulun *Merenkurkun maailmanperintö* -hankkeessa tavoitteena on tutustua luontokohteeseen niin, että Unescon maailmanperintötoiminta ja kohteen ainutlaatuisuus tulevat tutuiksi. Merenkurkun yhteistyö koulujen kanssa on ollut hedelmällistä myös Ruotsin puolella. Norra Korsholmin maailmanperintökoulu on nimetty yhdeksi alueen maailmanperintölähettilääksi. Alueen Natur och Miljö -ympäristöjärjestön Kvarkens naturskola tukee ja täydentää esikoulujen ja alakoulun ympäristökasvatusta myös Merenkurkun maailmanperintöalueeseen tutustumalla.

http://www.oph.fi/tietopalvelut/kansainvalinen_koulutustieto/unesco

TYÖKALU KUNNILLE KULTTUURIKASVATUSSUUNNITELMAN TEKEMISEEN

Suomen Kulttuuriperintökasvatuksen seura ry. ja Suomen lastenkulttuurikeskusten liito ovat yhteistyössä laatineet työkalun kulttuuri- taide- ja kulttuuriperintökasvatuksen toteuttamiseen kunnissa osana opetussuunnitelmaa. Kulttuurikasvatus nivoo yhteen eri oppiaineita ja takaa lapsille ja nuorille tasa-arvoisen mahdollisuuden osallistua ja tutustua taiteeseen ja kulttuuriin. Mahdollisuus laatia oma kulttuurikasvatussuunnitelma on otettu kunnissa hyvin vastaan, ja joka kymmenes

kunta on lähtenyt mukaan tähän lastenkulttuurityön toteuttamiseen.

Rauman kaupunki suunnittelee maailmanperintökasvatuksen sisällyttämistä osaksi kunnan kulttuurikasvatussuunnitelmaa. Kolmasluokkalaisille tullaan tarjoamaan opastettua retkeä Vanhaan Raumaan ja viidesluokkalaisille tutustumista Sammallahdenmäkeen. Kaikilla luokka-asteilla maailmanperintö on vahvasti läsnä myös muilla museovierailuilla.

<http://kulttuurikasvatussuunnitelma.fi/>

Toimenpide 29: Tuotetaan luotettavaa aineistoa maailmanperintökasvatusta varten ja tuetaan alan asiantuntijajärjestöjen toimintaa. Maailmanperintökohteiden käyttöä oppimis-ympäristöinä kehitetään yhteistyössä opetusalan asiantuntijoiden kanssa.

Tämän toteuttamiseksi:

- Opetus- ja kulttuuriministeriö tukee Suomen Kulttuuriperintökasvatuksen seura ry:n toimintaa maailmanperintökasvatuksen valtakunnallisena asiantuntijajärjestönä.
- Museovirasto ja Suomen Kulttuuriperintökasvatuksen seura ry. koordinoivat *Yhteinen maailmanperintömme* -näyttelyä ja markkinoivat sitä muun muassa kohteille, museoille, kouluille ja kirjastoille.
- Maailmanperintökohteiden vastuutahot kartoittavat olemassa olevan maailmanperintökasvatusta tukevan aineistonsa ja muun tarjontansa sekä sen saavutettavuuden kohderyhmille.
 - Kartoituksen pohjalta kohteiden vastuutahot kehittävät olemassa olevia verkkosivujaan sekä tarpeen mukaan laativat yhteisen maailmanperintökasvatusta tukevan sivuston.
- Maailmanperintökohteiden vastuutahot tekevät aineistojen ja sivustojen tuottamisessa yhteistyötä sekä kulttuuri- ja ympäristöalan että Suomen Kulttuuriperintökasvatuksen seura ry:n ja muiden kasvatuksen ja opetuksen asiantuntijoiden kanssa.

VERLAN METSÄTIETOPOLKU JA METSÄSÄÄTIÖN TUKI MATKOIHIN

UPM Metsä toteutti vuonna 2008 Verlan maailmanperintöalueelle metsätietopolun. Noin kahden kilometrin pituinen polku kuvaa suomalaista metsätaloutta sekä luonnon monimuotoisuuden hoitamista. Polun kymmenen kohdetta kertovat metsän eri kasvuvaiheista sekä luonnon- ja maisemahoidosta. Polun varrelta aukeavat näkymät Verlankosken yläjuoksulle. Verlan kyläyhdistys kunnosti polun kesällä 2016 talkoovoimin ja polun kaikki opasteet

uusittiin asiantuntijatyönä. Verlan tehtaan liepeille avattiin myös keväällä 2015 museopolku, jonka varrella kerrotaan tarinaa tehtaaseen liittyvästä elämästä.

Suomen Metsäsäätiö tukee metsäammattilaisten tekemää kouluyhteistyötä maakunnissa rahoittamalla oppilaiden metsäpäivien linja-autokuljetuksia. Verlaan kohdistuvat opintoretket ovatkin usein toteutuneet Metsäsäätiön tuen ansiosta.

<http://www.metsasaatio.fi/rahoituskohteet/kouluyhteistyö-ja-nuorisotyö>

Tavoite 10: Tieto rikastaa maailmanperintökokemusta

Toimenpide 30: Laaditaan eri tahojen yhteistyönä viestintästrategia maailmanperintötietoisuuden kasvattamiseksi. Viestintästrategia koostuu kansallisesta tiedottamisesta ja kohdekohtaisten viestintäsuunnitelmien painopisteistä. Tavoitteissa otetaan huomioon matkailumarkkinointi ja maailmanperintökasvatukseen liittyvä tiedottaminen.

Tämän toteuttamiseksi:

- Museovirasto ja Metsähallituksen luontopalvelut laativat kansallisen viestintästrategian vuoden 2017 aikana yhteistyössä maailmanperintökohteiden vastuutahojen ja keskeisten sidosryhmien kanssa. Maailmanperintökohteiden vastuutahot hyödyntävät strategiaa omassa viestinnässään.
- Maailmanperintökohteiden vastuutahot, kunnat ja muut keskeiset yhteistyötahot lisäävät maailmanperintötietoisuutta toimialueellaan.
- Maailmanperintökohteiden vastuutahot sisällyttävät viestintästrategian ja siihen liittyvät toimenpiteet osaksi kohteiden hoito- ja käyttösuunnitelmaa..

Toimenpide 31: Turvataan maailmanperintökohteita koskevan tiedon dokumentointi, tietoaaineistojen digitointi ja niiden avoin saatavuus.

Tämän toteuttamiseksi:

- Maailmanperintökohteiden vastuutahot dokumentoivat rakennetun ympäristön hoito-, korjaus- ja restaurointitoimenpiteensä ja huolehtivat tietoaaineistojen tallentamisesta sekä niiden saavutettavuudesta.
- Opetus- ja kulttuuriministeriö ja ympäristöministeriö sisällyttävät maailmanperintökohteita koskevan tiedon saavutettavuutta parantavia toimia osaksi rakennetun ympäristön ja rakentamisen digitalisaation kärkihanketta (KIRA-digi) vuosina 2016–2018. Tavoitteena on muun muassa avata tieto kaikkien käyttöön ja kehittää yhteen toimivia järjestelmiä ja yhtenäisiä toimintatapoja.
- Opetus- ja kulttuuriministeriö, ympäristöministeriö, Museovirasto ja Metsähallituksen luontopalvelut huolehtivat verkkosivuillaan maailmanperintötoiminnasta tarjoamansa yleistiedon ajankohtaisuudesta ja integroinnista.
- Maailmanperintökohteiden vastuutahot sopivat keskenään vuoden 2018 aikana verkkosivuillaan tarjoamiensa kohteita koskevien tietojen kattavuudesta.

Toimenpide 32: Tuetaan maailmanperintötoimintaa ja maailmanperintökohteita koskevaa monitieteistä tutkimus- ja kehittämistoimintaa erityisenä painopisteenä maailmanperintökohteiden yhteiskuntataloudellista merkitystä koskeva selvitys- ja tutkimustyö.

Tämän toteuttamiseksi:

- Suomen maailmanperintökohteiden yhdistys koordinoi maailmanperintökohteiden yhteismitallisia kävijätutkimuksia ja -laskentoja sekä aluetaloudellisten vaikutusten arviointeja ja päivittävät tietoa taloudellisen vaikuttavuuden kehittymisen osoittamiseksi.
- Maailmanperintökohteiden vastuutahot ovat tiiviissä yhteistyössä korkeakoulujen ja tutkimuslaitosten kanssa kohteen tiedonkeruussa ja kehittämisessä.

**PAIKALLISTALOUEDELLISTEN VAIKUTUSTEN ARVIOINTI
SUOMENLINNASSA**

Suomenlinnan matkailussa pyritään kestävän matkailun periaatteiden mukaiseen ympärivuotiseen ja elinvoimaiseen palvelutarjontaan. Vuonna 2014 kerättiin tietoa kävijöiden rahankäytöstä, jotta saatiin selville paikallistaloudelliset tulo- ja työllisyysvaikutukset. Tieto paikallistaloudellisista vaikutuksista on tärkeää maailmanperintökohteen kehittämisen kannalta, vaikka Suomenlinna ei ensisijaisesti toiminnsaansa tavoittelekaan taloudellista voittoa tai kävijämäärän kasvattamista.

Arvioinnin myötä oli todennettavissa, että suuri osa työllisyysvaikutuksista

kohdistuu välittömästi paikallisalueelle. Suomenlinnan kävijät kuluttavat suurimman osan rahasta majoitus-, kahvila- ja ravintolapalveluihin, paikallisliikenteeseen sekä ohjelma- ja virkistyspalveluihin. Ulkomaalaisilla matkailijoilla on suurin tulo- ja työllisyysvaikutus. Tutkimuksen mukaan Suomenlinnan paikallistaloudellinen vaikutus Helsingin matkailuelinkeinoon on moninkertainen maailmanperintökohteen kustannuksiin verrattuna. Valtion sijoittamista kustannuksista Suomenlinnan kävijöiden rahankäyttö tuottaa alueelle takaisin noin 5–25 euroa jokaista kulutettua euroa kohden.

Tavoite 11: Kestävän matkailun strategia tukee kävijähallintaa ja takaa arvokkaan kokemuksen

Toimenpide 33: Kootaan suomalaisten maailmanperintökohteiden yhteinen kestävän kehityksen matkailustrategia Unescon kestävän kehityksen matkailustrategian pohjalta. Strategia laaditaan yhteistyössä työ- ja elinkeinoministeriön kanssa sovittaen siihen myös kansainvälisen matkailumarkkinoinnin tavoitteet.

Tämän toteuttamiseksi:

- Maailmanperintökohteiden vastuutahot laativat kohdekohtaiset kestävän matkailun strategiat Unescon maailmanperintökohteille laatiman kestävän matkailun ohjeistuksen mukaisesti yhteistyössä alueen toimijoiden kanssa.

MAAILMANPERINTÖKOhteiden KESTÄVÄN MATKAILUN PERIAATTEET

Metsähallitus otti käyttöönsä vuonna 2004 kestävän luontomatkailun periaatteet kansallispuistoissaan ja luonto- ja historiakohteissaan. Vuosina 2015–2016 periaatteet päivitettiin koskemaan myös Suomen maailmanperintökohteita.

Kestävän matkailun periaatteita on kuusi. Ne ottavat huomioon kohteiden säilymisen, ympäristön kuormittumisen, paikallisuuden, hyvinvoinnin, paikallistaloudellisen kasvun ja viestinnän. Kestävyyden mittaamiseksi jokaiselle periaatteelle on asetettu

tavoitetilat. Kohteiden tehtävänä on valita kunkin kohteen luonteeseen sopivat mittarit ja luotettavat mittaustavat, jotta periaatteisiin linkitettyjä hyväksyttävän muutoksen rajoja on mahdollista seurata. Jotta vertailukelpoisuus eri kohteiden tulosten välillä toteutuisi, maailmanperintökohteiden tavoitteena on laatia yhtenäiset kävijäseurantamenetelmät. Tässä vetoapua voi antaa Merenkurkku, jossa kävijätutkimus on toteutettu vuonna 2009, ja seuraavaa kävijätutkimusta suunnitellaan parhaillaan.

<http://www.metsa.fi/kestava-luontomatkailu>

Toimenpide 34: Maailmanperintökohteet laativat strategian pohjalta oman suunnitelmansa alueen matkailualan toimijoiden kanssa. Suunnitelmiin tulee sisältyä tavoitteet kävijähallinnalle ja kävijäpalveluille.

- Toimenpiteen toteuttaminen liittyy toimenpiteeseen 33.

SUOMENLINNAN KESTÄVÄN MATKAILUN STRATEGIA

Suomenlinnan hoitokunta laati yhdessä matkailualan sidosryhmiensä kanssa Suomenlinnan kestävä matkailun strategian vuosille 2015–2020. Maailmanperintökeskuksen ohjeistuksen mukaisesti strategiassa otetaan huomioon kohteen suojeleminen ja matkailun kehittäminen.

Strategia on laadittu tekemään Suomenlinnasta kestävä matkailun mallikohde. Se ohjaa matkailutoimintoja tukemaan Suomenlinnan kulttuuri- ja luontoarvojen säilymistä ja kasvattaa kävijöiden tietoisuutta kohteen

maailmanperintöarvoista. Lisäksi tavoitteena on auttaa matkailupalveluiden tuottajia hyödyntämään maailmanperintöarvoja liiketoimintansa lisäarvona.

Strategian mukaisesti hyvinvoiva Suomenlinna säilyttää autenttisen luonteensa, tuottaa maailmanperintökohteen tarkoituksen mukaisesti kävijöille hyvinvointia ja näyttää muille kulttuuriperintökohteille esimerkkiä. Kestävä matkailun strategiaan liittyy erillinen toimenpideohjelma.

Suomenlinnan kestävä matkailun strategia: http://frantic.s3.amazonaws.com/suomenlinna/2015/06/Kest%C3%A4v%C3%A4n_matkailun_strategia_052015_web_0.pdf

Suomenlinnan kestävä matkailun strategian toimenpideohjelma: http://frantic.s3.amazonaws.com/suomenlinna/2016/04/Toimenpideohjelma_final.pdf

Tavoite 12: Hyvä saavutettavuus ja laadukkaat kävijäpalvelut

Toimenpide 35: Parannetaan maailmanperintökohteiden saavutettavuutta ja laadukkaita kävijäpalveluita. Varmistetaan myös palveluiden ja tiedon verkkosaatavuus.

Tämän toteuttamiseksi:

- Museovirasto ja Metsähallituksen luontopalvelut edistävät yhteistyössä maailmanperintökohteiden hoitokuntien kanssa niiden saavutettavuutta kunkin kohteen erityispiirteiden mukaisesti.
- Maailmanperintökohteiden vastuutahot laativat yhteistyössä Museoviraston, Metsähallituksen luontopalveluiden ja opasyhdistysten kanssa "maailmanperintöoppaiden käsikirjan".

KÄSIKIRJA MAAILMANPERINTÖOPPAILLE

Merenkurkun saariston maailmanperintöalueella on tällä hetkellä 20 Metsähallituksen luontopalveluiden, Vaasan seudun matkailu Oy:n ja Vaasan aikuiskoulutuskeskuksen kouluttamaa ja Metsähallituksen sertifioimaa maailmanperintöopasta. Koulutuksen järjestämisen ohella Metsähallitus on koostanut oppaille maailmanperintöoppaan kansion. Kansio helpottaa oppaiden tietämyksen ylläpitoa ja takaa sen, että tieto on yhteneväistä, oikeaa ja helposti saatavilla. Kansiota on jaettu myös Merenkurkun alueen yhteistyöyrittäjille.

Maailmanperintöoppaan kansio on tarkoitus laajentaa yhteiseksi Suomen kaikille maailmanperintökohteille. Tämä oppaiden käsikirja tullaan toteuttamaan sähköisenä, jolloin tietojen päivittäminen on helpompaa. Samalla käsikirja yhtenäistää maailmanperintöalueiden viestintää. Lisäksi se vahvistaa sekä oppaiden että kävijöiden maailmanperintötietoutta laajemmin kuin vain yksittäisten kohteiden osalta. Käsikirja tulee olemaan hyödyllinen myös monille maailmanperintöalueilla toimiville yrittäjille, jotka vastaavat toimintansa ohessa moniin maailmanperintökohteisiin liittyviin kysymyksiin, vaikka eivät toimi varsinaisina oppaina.

Toimenpide 36: Varmistetaan, että jokaisessa maailmanperintökohteessa on niiden maailmanperintöarvoa tukeva ja kohteen luonteeseen soveltuva opastus- tai neuvontapiste.

Tämän toteuttamiseksi:

- Maailmanperintökohteiden vastuutahot huolehtivat opastuksesta joko henkilökohtaisella tai sähköisellä palvelulla ja näitä tarpeen mukaan yhdistämällä.

Toimenpide 37: Selvitetään mahdollisuudet luoda kansallinen maailmanperintökeskus joko verkostoperiaatteella tai johonkin maailmanperintökohteista sijoitettuna.

Tämän toteuttamiseksi:

- Vuonna 2016 perustettu Suomen maailmanperintökohteiden yhdistys toimii jo verkostoperiaatteella.

Päälinjaus 5. Yhteisöt

Tavoite 2025: Paikalliset ja alueelliset viranomaiset, päättäjät, kiinteistönomistajat ja yrittäjät ovat sitoutuneita maailmanperintötoimintaan ja sen päämääriin. Maailmanperintökohteet koetaan ihmiskunnan yhteisenä perintönä. Elinvoimaiset kohteet tarjoavat erilaisille yhteisöille ja yksittäisille kansalaisille monipuolisia mahdollisuuksia nauttia maailmanperintökohteista ja osallistua maailmanperintötoimintaan.

Tavoite 13: Alueelliset ja paikalliset toimijat sitoutuvat yhteisiin tavoitteisiin

Toimenpide 38: Kohteiden hoitokunnat ja alueelliset asiantuntijat huolehtivat, että maakunnan ja kuntien viranomaiset ja päättäjät ovat tietoisia maailmanperintösopimuksen asettamista velvoitteista. Maailmanperintötoiminnan kehittäminen otetaan osaksi alueellisia suunnitelmia ja strategioita.

Tämän toteuttamiseksi:

- Maailmanperintökohteiden vastuutahot järjestävät säännöllisesti kohdepäivän sidosryhmille, vaikuttajille ja päättäjille esimerkiksi kerran vuodessa hoitokunnan kokouksen yhteydessä.
- Maailmanperintökohteiden vastuutahot huolehtivat siitä, että maailmanperintötoiminta otetaan osaksi alueellisia suunnitelmia.

Toimenpide 39: Hyödynnetään ELY-keskusten kulttuuriympäristötyöryhmiä maailmanperintökohteiden suojelun, hoidon ja muun toiminnan edistämisessä.

Tämän toteuttamiseksi:

- Opetus- ja kulttuuriministeriö ja ympäristöministeriö edistävät maailmanperintökohteiden erityistarpeiden huomioonottamista maakunta- ja aluehallintoa uudistettaessa.

Tavoite 14: Monipuolinen vapaaehtoistoiminta ja tiivis yritys yhteistyö luovat mahdollisuuksia

Toimenpide 40: Kohteet tarjoavat paikallisille kansalaisille, kiinteistönomistajille, yrittäjille, yhdistyksille ja muille toimijoille mahdollisuuksia toimia maailmanperinnön hyväksi. Maailmanperintökohteissa toimivien yrittäjien kanssa sovitaan yhteisistä laatutavoitteista (vrt. edellä kävijäpalvelut) ja näkyvyydestä.

Tämän toteuttamiseksi:

- Toimenpiteen toteuttaminen liittyy toimenpiteeseen 38 (säännöllisesti järjestettävä kohdepäivä).
- Maailmanperintökohteiden vastuutahot varmistavat, että alueen yrittäjät ovat tietoisia maailmanperintöstatuksesta.
- Maailmanperintökohteiden vastuutahot selvittävät mahdollisuudet yritysten maailmanperintökummitoimintaan.

MERENKURKUN YRITTÄJÄSOPIMUKSET JA LOGO

Merenkurkun alueen markkinointia varten on kehitetty oma kohteen maisemallisia erikoispiirteitä kuvastava Merenkurku-logo, jonka käyttöoikeudet Metsähallitus on myöntänyt noin 20 yhteistyöyrittäjälle ja 60 tuotteelle. Yhteistyötahot ja alueen yrittäjät saavat anomuksen perusteella käyttää logoa maksutta. Tavoitteena on tuottaa

vierailijoita varten monipuolinen valikoima matkailutuotteita, matkamuistoja ja julkaisuja, jotka tuovat Merenkurkkua ja sen erityispiirteitä tunnetuksi. Logoa käyttävät matkailuyritykset osallistuvat koulutuksiin ja sitoutuvat kestävän luontomatkailun periaatteisiin.

Toimenpide 41: Kannustetaan maailmanperintökohteita tukemaan vapaaehtoistoimintaa ja verkostoitumaan. Tarjotaan mahdollisuuksia ja rohkaistaan kansalaisia, eri alojen toimijoita sekä yrittäjiä kokeilemaan maailmanperintötyöhön.

Tämän toteuttamiseksi:

- Maailmanperintökohteiden vastuutahot keräävät yhteistyössä kohteissa asuvien asukkaiden kanssa perinnetietoa, kokemuksia ja tarinoita kohteen esittelyn syventämiseksi paikallisyhteisöissä ja matkailijoiden piirissä.
- Maailmanperintökohteiden vastuutahot kokeilevat uusia ja hyödyntävät aktiivisesti eri toimijoiden hyviä käytäntöjä vapaaehtoisten innostamiseksi (esimerkiksi ystävähdistystoiminta ja Adoptoi monumentti -käytäntö, kummikoulujen kehittäminen).
- Maailmanperintökohteiden vastuutahot osallistuvat resurssiensa puitteissa maailmanperintökeskuksen *World Heritage Volunteers* -ohjelmaan.

VANHAN RAUMAN LIVIHERI-HANKE

Vanha Rauma, Ruotsin Visby sekä Latvian Kuldiga ja Aizpute tavoittelevat *Living with Cultural Heritage* – *LiviHeri* -hankkeessa vuosien 2016–2018 aikana tietoja ja taitoja siitä, miten historiallisessa kaupungissa voi sekä asua että yhtäaikaaisesti suojella maailmanperintökohdetta ja kehittää sitä matkailukohteena ja elävänä kaupunkikeskustana.

Hankkeen keskeisiä toimintatapoja ovat uuden oppiminen ja olemassa olevan osaamisen jakaminen osapuolten kesken. Raumalla on osaamista kulttuuriympäristökasvatuksesta, Latviassa kädentaiteiden hyödyntämisestä ja Visbyllä matkailusta. Yhteistyössä ovat mukana myös kaupunkien yrittäjät ja asukkaat.

<https://liviheri.wordpress.com/>

VAPAAEHTOISTOIMINTA SUOMENLINNASSA

Suomenlinna on aktiivisesti mukana Unescon maailmanperintökeskuksen alaisten *World Heritage Volunteers* -vapaaehtoistyöleirien järjestäjänä. Jo kaksi kertaa Suomenlinnassa järjestetyllä kansainvälisellä leirillä kulttuuriperinnön suojelusta kiinnostuneet nuoret toteuttavat Suomenlinnan kunnossapittoa,

suojeluun ja esittelyyn liittyviä tehtäviä. Vapaaehtoistyöleirien tarkoituksena on levittää tietoa maailmanperinnöstä ja tarjota nuorille mahdollisuuksia osallistua maailmanperinnön säilyttämiseen. Vastaavia leirejä on tähän mennessä järjestetty 46 maassa yhteistyössä paikallisten nuorisovaihto- ja kansalaisjärjestöjen kanssa.

<http://whc.unesco.org/en/whvolunteers>

Seuranta

Kansallisen maailmanperintöstrategian ja sen toimeenpanosuunnitelman toteutumista seurataan osana opetus- ja kulttuuriministeriön ja ympäristöministeriön virkatyötä. Kansallinen koordinaatiovastuu on Museovirastolla ja Metsähallituksen luontopalveluilla.

Kansallisen maailmanperintöstrategian viitekehystenä toimii kulttuuriympäristöstrategia, jonka toimeenpanoa seuraa ministeriöiden asettama koordinaatioryhmä.

Työryhmä on tunnistanut Suomen maailmanperintökohteiden erilaisuuden ja myös niiden kohtaamien haasteiden moninaisuuden. Jokaisella maailmanperintökohteella on kuitenkin resurssiensa puitteissa mahdollisuus suunnata toimintaansa strategian linjausten mukaisesti ja osallistua siten omalta osaltaan toimeenpanosuunnitelman toteuttamiseen.

Toimeenpanosuunnitelman toteutumisesta välitetään tietoa joka toinen vuosi järjestettävissä maailmanperintöfoorumeissa. Keskeisenä yhteistyökumppanina toimii Suomen maailmanperintökohteiden yhdistys.

Kansallisen maailmanperintöstrategian toimeenpanosuunnitelmaa päivitetään sen toteutumisen edetessä. Strategian toteutumista ja jatkotoimenpiteiden tarvetta arvioidaan strategiakauden päättyessä vuonna 2025.

Vi värnar om vårt gemensamma arv

Verkställighetsplanen för den nationella världsarvsstrategin fram till år 2025

Petäjävesi gamla kyrka. Foto Jukka-Pekka Flander.

FÖRORD

Statsrådet godkände 16.4.2015 genom ett principbeslut den nationella världsarvsstrategin 2015–2025. Enligt världsarvsstrategin är Finland en ansvarsfull världsarvspåverkare vars världsarvsobjekt fungerar som modell för andra vad gäller skydd, underhåll och presentation. Världsarven är allas gemensamma livskraftiga arv, som var och en kan ta del av.

I februari 2016 tillsatte undervisnings- och kulturministeriet en arbetsgrupp för att utarbeta en verkställighetsplan för riktlinjerna och åtgärdsförslagen i fråga om den nationella världsarvsstrategin. Uppgiften för arbetsgruppen var att utgående från strategin lägga fram förslag till åtgärder för en praktisk genomförandeplan, som presenterar sätt att genomföra åtgärderna, ansvariga parter, tidtabeller, kostnadseffekter och uppföljningen.

Arbetsgruppen sammankom fem gånger. Under arbetets gång har arbetsgruppen därtill besökt alla världsarvsobjekt i Finland och tagit del av objektens och intressegruppernas synpunkter om verkställandet av strategin. 36 kommentarer gavs på det förslag som arbetsgruppen lade fram 22.9.2016. Utgående från kommentarerna finslipade arbetsgruppen verkställighetsplanen.

Direktör Hannu Sulin på undervisnings- och kulturministeriet var ordförande för arbetsgruppen. De övriga medlemmarna var Margaretha Ehrström, ordförande på Finlands avdelning inom ICOMOS, miljörådet Jukka-Pekka Flander på miljöministeriet, ansvariga tjänstemannen på utrikesministeriet Marjaana Kokkonen, som representerade Finlands IUCN-kommitté, verksamhetsledare Hanna Lämsä på Föreningen för kulturarvsfostran i Finland, överinspektör Mirva Mattila på undervisnings- och kulturministeriet, utvecklingschef Petteri Takkula på förvaltningsnämnden för Sveaborg, som representerade världsarvsgruppen inom ICOMOS, specialplanerare Päivi Tervonen på Forststyrelsen, specialsakkunnig Hannu Vainonen på undervisnings- och kulturministeriet samt specialsakkunnig Stefan Wessman på Museiverket. Wiktoriina Hurskainen på Föreningen för kulturarvsfostran i Finland var arbetsgruppens sekreterare.

Arbetsgruppen överlämnar planen till undervisnings- och kulturminister Sanni Grahn-Lai-sonen och jordbruks- och miljöminister Kimmo Tiilikainen.

INNEHÅLL

Förord	42
Inledning	44
Strategiska riktlinjer	46
Genomförandet av målen i strategin	48
Strategisk riktlinje 1. Finlands världsarvspolitik	48
Mål 1: En synlig och trovärdig världsarvspolitik	48
Mål 2: En uppdaterad intentionsförteckning och väl övervägda nya förslag	55
Strategisk riktlinje 2. Att bevara våra världsarv	56
Mål 3: En lagstiftning som identifierar världsarvet	56
Mål 4: Skydd och omvårdnad på föredömlig nivå	57
Mål 5: Uppföljning ger aktuell information om objekten	57
Strategisk riktlinje 3. Resurser och kompetens	58
Mål 6: Ökat samarbete och tydligare arbetsfördelning	59
Mål 7: Tillräckligt tilltagna ekonomiska resurser	61
Mål 8: Kompetens på hög nivå	62
Strategisk riktlinje 4. Medvetenhet om vårt världsarv och en presentation av objekten	64
Mål 9: Världsarvs-fostran bidrar till förståelsen för det unika med världsarvet	64
Mål 10: Kunskap berikar världsarvsupplevelsen	67
Mål 11: En strategi för hållbar turism gör det lättare att hantera besökar-strömmarna och garanterar dem värdefulla upplevelser	70
Mål 12: Bra tillgänglighet och högklassig service för besökarna	71
Strategisk riktlinje 5. Gemenskaper	73
Mål 13: Regionala och lokala aktörer förbinder sig vid gemensamma mål	73
Mål 14: Nya möjligheter genom mångsidig frivilligverksamhet och nära samarbete med företagare	73
Uppföljning	76
Bilaga	77

Inledning

I egenskap av ett land som har ratificerat världsarvskonventionen har Finland bl.a. förbundit sig att värna om och bevara världsarvet, att skydda och föra över objektens världsomfattande, speciella värden till kommande generationer, att sörja för presentationen av objekten samt att förmedla information om världsarvet. På den här grunden har man skapat en nationell världsarvsstrategi och dess verkställighetsplan.

De fem strategiskt viktiga linjedragningarna omfattar 14 mål, som i sin tur består av totalt 41 åtgärder. För de här strategibundna åtgärdernas del presenterar arbetsgruppen i verkställighetsplanen drygt 90 konkreta verkställighetssätt.

I utformandet av genomförandesätten har man utnyttjat den respons som arbetsgruppen fick i samband med besöken till Finlands världsarvsobjekt. Riktlinjerna i verkställighetsplanen bygger på de mål som konkretiserades under diskussionerna med de olika aktörerna. Detta uttrycker sig bland annat i att de olika sätten för genomförande är olika vad gäller den konkreta nivån. Somliga åtgärdsförslag verkställdes rentav under arbetsgruppens förberedande arbete.

I samband med genomförandesätten tog arbetsgruppen också ställning till de ansvariga parterna och tidsplanen. Om tidsplanen inte nämns separat är syftet att verkställa åtgärden före år 2025, dvs. världsarvsstrategins giltighetsperiod.

Samarbetet mellan den ansvariga parten för världsarvsobjektet respektive intressegrupperna är en central förutsättning för att det ska vara möjligt att verkställa strategin på planerat sätt. Arbetsgruppen framhåller att landskapsförbunden och landskapsmuseerna är viktiga på den regionala nivån. Den roll som förvaltningen har med avseende på ett specifikt världsarvsobjekt och resursernas anskaffande betonas särskilt. De sätt för verkställande som arbetsgruppen föreslår att staten ska ansvara för ska ske inom ramen för statsekonomins rambeslut och inom gränserna för statens budget.

Utöver samarbetet garanterar en gemensam syn på världsarvsobjektets speciella karaktär det att objektet används på ett hållbart sätt och att verksamheten utvecklas på ett sätt

som är fördelaktigt för alla parter. Resursernas allokering på det sätt som verkställighetsplanen drar upp riktlinjerna för stöder genomgående också en hållbar utveckling. Flera av åtgärderna effektiviserar den offentliga förvaltningen och ger människor ökade möjligheter att delta i och påverka skötseln av världsarvsobjekten liksom den verksamhet som anknyter till dem.

Utöver de föreslagna sätten för verkställande innehåller planen anslutande texter med information om projekt som har att göra med världsarvsobjekten. I samband arbetsgruppens besök till världsarvsobjekten fokuserade man på olika slags god praxis, som arbetsgruppen vill lyfta fram. Världsarvsobjektens verkningsfullhet är en egenskap som de praktiska exemplen belyser. Framför allt är världsarvsobjekten en regional resurs. De fungerar som attraktiva resmål, som gynnar regionens näringsliv. Objekten är också mångfasetterade inlärningsmiljöer som stöder livslångt lärande.

Arbetsgruppen betonar att den nationella världsarvsstrategin och dess verkställighetsplan uttryckligen är redskap vilka man hoppas att utnyttjas på varierande sätt. Detta gäller såväl statsförvaltningen som respektive ansvarspart för världsarvsobjekten inkl. tillhörande förvaltning. Verkställighetsplanen stöder också den nyligen grundade föreningen för Finlands världsarvsobjekt och den inriktning som föreningens verksamhet kommer att få.

Strategiska riktlinjer

Vision 2025	Finland – en ansvarsfull världsarvsaktör Världsarven – en föregångare i skyddet, skötslen och presentationen Livskraftiga miljöer – ett gemensamt världsarv för kommande generationer				
STRATEGISKA VÄRDEN	HÅLLBARHET – TROVÄRDIGHET – ENGAGEMANG				
STÖTTEPELARE	VÄRLDSARVSOBJEKTEN OCH VÄRDEN - NÄTVERK AV AKTÖRER - NYSKAPANDE VERKSAMHET				
CENTRALA STRATEGISKA RIKTLINJER	1. Finlands världsarvsolitik	2. Att bevara våra världsarv	3. Resurser och kompetens	4. Medvetenhet om världsarvet och presentation av objekten	5. Gemenskaper
ÅTGÄRDSFÖRSLAG	<p>En synlig och trovärdig världsarvsolitik</p> <p>En uppdaterad tentativ lista och väl övervägda nya förslag</p>	<p>En lagstiftning som identifierar världsarvet</p> <p>Skydd och omvårdnad på föredömlig nivå</p> <p>Uppföljning ger aktuell information om objekten</p>	<p>Ökat samarbete och tydligare arbetsfördelning</p> <p>Tillräckligt tilltagna ekonomiska resurser</p> <p>Kompetens på hög nivå</p>	<p>Världsarvsfostran bidrar till förståelsen för det unika med världsarvet</p> <p>Kunskap berikar världsarvsupplevelsen</p> <p>En strategi för hållbar turism gör det lättare att hantera besöksströmmarna och garanterar dem värdefulla upplevelser</p> <p>Bra tillgänglighet och högklassig service för besökaren</p>	<p>Regionala och lokala aktörer förbinder sig vid gemensamma mål</p> <p>Nya möjligheter genom mångsidig frivilligverksamhet och nära samarbete med företagare</p>

Den nationella världsarvsstrategin belyser världsarvskonventionen och Finlands världsarvsolitik. Strategin belyser också nuläget för Finlands världsarvsverksamhet. Världsarvsförteckningen upptar för närvarande sju objekt i Finland: Sveaborg (1991), Gamla Raumo (1991), Petäjävesi gamla kyrka (1994), Verla träsliperi och pappfabrik (1996), Sammallahdemäkis gravrös från bronsåldern (1999), Struves meridianbåge (2005) samt Kvarkens skärgård (2006), som är ett gränsöverskridande världsarv för att det omfattar Höga Kusten i Sverige.

Strategin omfattar tre perspektiv av vilka vart och ett har en nationell och internationell dimension.

1. *Finland är en ansvarsfull världsarvsaktör.* Enligt strategin är Finlands världsarvs politik aktiv, synlig och tillförlitlig. I all verksamhet utgår Finland från sakkunskap och stöder öppenhet. Ansvar för världsarven ligger hos staten, kommunerna och ägarna.
2. *Världsarvsobjekten fungerar som en föregångare vad gäller skydd, upprätthållande och presentation.* Skydd, vård, restaurering och presentation av världsarven utgör grunden för världsarvsverksamheten. Enligt strategin är världsarvsobjekten vägvisare både vad gäller att införa principerna för hållbar utveckling och för det praktiska skyddsarbetet. Användningen av världsarven planeras flexibelt så att deras värden och betydelser bevaras.
3. *De livskraftiga miljöerna är ett gemensamt världsarv för kommande generationer.* Världsarvsobjekten, som var och en kan ta del av, är ett gemensamt livskraftigt arv. Enligt strategin utvecklas objekten i samarbete med regionala aktörer och lokala gemenskaper, föreningar och medborgare. När objekten sköts väl bevaras de för kommande generationer och ger glädje, nytta och mervärde i sin omgivning.

De strategiskt viktiga betoningarna är fem till antalet och totalt omfattar de 14 mål.

1. Det finns nationella och internationella mål för Finlands världsarvs politik: en synlig och trovärdig världsarvs politik och en uppdaterad förteckning på eventuella förslag på nya objekt och övervägda projektförslag.
2. En lagstiftning som identifierar världsarvet, ett exemplariskt skydd och vård av objekten samt uppdaterad uppföljningsinformation om objekten bidrar till att världsarvsobjekten bevaras.
3. I syfte att trygga skyddet av objekten, deras skötsel, restaurering och presentation ska man trygga resursernas och kunnandets tillräcklighet. Ökat samarbete och en klar arbetsfördelning, tillräckliga ekonomiska resurser och kunnande på hög nivå är uppställda mål.
4. Beträffande medvetenheten om världsarvet och en presentation av objekten har man ställt upp fyra mål: En ökning av förståelsen med hjälp av världsarvsfostran, att berika erfarenheten med hjälp av kunskap om objekten, antalet besökare ska dimensioneras enligt strategin för hållbar turism samt god tillgänglighet och kvalitativt högstående besökarservice.
5. De lokala gemenskaperna är en resurs och en möjlighet för världsarvsobjekten. Inledningsvis är syftet att de regionala och lokala aktörerna förbinder sig till gemensamma mål. Därtill eftersträvas en mångsidig frivilligverksamhet och ett sammanhållet företagssamarbete.

Genomförandet av målen i strategin

Strategisk riktlinje 1. Finlands världsarvspolitik

Mål 2025: Finland lever upp till världsarvskonventionens förpliktelser och utnyttjar på ett hållbart sätt de positiva kulturella, ekonomiska och sociala aspekterna konventionen för med sig. Samtidigt stärks vårt lands roll internationellt och samarbetsnätverken utvidgas. I internationella sammanhang understryker Finland vikten av sakkunskap och öppenhet. Nya verksamhetsformer utvecklas genom att lyfta fram den kompetens och de styrkor vårt land besitter. Finland har en uppdaterad intentionsförteckning och förslagen till objekt görs systematiskt. Genomförandet av världsarvsstrategin följs regelbundet upp.

Mål 1: En synlig och trovärdig världsarvspolitik

Åtgärd 1: Finland är en aktiv internationell aktör och framhäver som medlem av världsarvskommittén sakkunskapens och öppenhetens roll i beslutsprocessen.

Konkret genomförande:

Arbete i förvaltningsorganen för världsarvskonventionen

- Finland* sänder en sakkunnig till ordinarie möten som lyder under världsarvskonventionen (generalförsamlingar, kommittésessioner) och andra expertsammanträden (konferenser osv.).
- Som medlem i världsarvskommittén och även som observatör förespråkar Finland för samma linje även i andra sammanhang, t.ex. att världsarvskonventionen ska vara trovärdig, vilket bl.a. inkluderar en balanserad lista, världsarvskonventionen samt sekretariatets finansiella situation.

- Finland medverkar i Unesco arbetsgrupper som behandlar verksamheten (inklusive finansieringen) inom ramarna för världsarvskonventionen.
- I världsarvskommitténs arbete utnyttjas utrikesministeriets regionavdelningar och legationer som informationskällor när världsarvsobjektens status följs upp.

Mer omfattande internationellt samarbete

- Finland samarbetar med de övriga nordiska länderna och de baltiska länderna i frågor och påverkan som rör världsarvet, inklusive de nordiska ländernas rotation i Unescos förvaltningsorgan.
- Finland visar inom ramarna för internationella projekt exempel på god omvårdnad av objekten. (t.ex. inom ramarna för projekten *Sustainable Tourism* och *Connecting Practices*).
- Finland erbjuder kultur- och naturarvskunnande till avtalsparter som behöver sakkunnighjälp, exempelvis via IUCN och ICOMOS.
- Undervisnings- och kulturministeriet, utrikesministeriet och miljöministeriet ökar kännedomen om vilka förpliktelser som världsarvskonventionen innebär inom utförandet av Finlands utvecklingssamarbete.
- Undervisnings- och kulturministeriet, utrikesministeriet och miljöministeriet integrerar målen i världsarvskonventionen i de andra kultur- och miljöavtal som nämns i strategin. De nationella aktörerna i världsarvskonventionen kallas i tillämpliga delar till möten kring avtalen.

SUSTAINABLE TOURISM -PROGRAMMET

Världsarvscentrets program *Sustainable tourism* har som mål att skapa förståelse för hållbar turism och integrera hållbar turism i planeringen och skötseln av världsarvsobjekt. För användningen av objekten har en verktygslåda med anknytning till hållbar turism utvecklats: tio "How to"-guider med olika teman som bland annat behandlar, utarbetande av en strategi, förvaltning av objektet och engagerande av lokala aktörer. Inom den närmaste framtiden kommer projektet att publicera ett nytt verktyg, vars syfte är att hjälpa personerna

som ansvarar för objektet att inom ramarna för skötsel- och användningsplanen bedöma i vilken utsträckning turismen ska administreras via kriterier som mäter hållbarhet. Verktöget beaktar också ett bredare lokalt samhällsperspektiv och intressentgruppernas delaktighet. Användningen av verktöget kommer att möjliggöra prioritering av turismrelaterade administrationssträvanden för att skydda objektets värde och påverka den lokala hållbara utvecklingen.

<http://whc.unesco.org/sustainabletourismtoolkit/>

CONNECTING PRACTICES -PROJEKTET

ICOMOS och IUCN strävar efter att stärka sitt samarbete inom nomineringsutvärderingen av blandade objekt som omfattar både kultur- och naturvärden. Med detta som utgångspunkt utvecklade organisationerna år 2013 projektet Connecting practices: *Defining new methods and strategies to support Nature and Culture through engagement in the World Heritage Convention*. Projektets mål är att undersöka och skapa nya metoder för att identifiera

och stöda natur- och kulturvärdena för världsarvsobjekt som omfattas av avtal. Projektparterna besökte sommaren 2016 Finland för att höra objektens praktiska erfarenheter av "skötselplanskolan", vars mål var att sammanställa enhetliga skötselplaner för natur- och kulturobjekt. Schweiz testar i fortsättningen denna modell i upprättandet av skötselplanerna för sina objekt.

Åtgärd 2: På nationell nivå identifierar och utnyttjar Finland intresset för världsarvet och dess positiva kulturella, ekonomiska och sociala konsekvenser på ett hållbart sätt.

Konkret genomförande:

- Undervisnings- och kulturministeriet, utrikesministeriet och miljöministeriet lyfter upp Finlands världsarv som exempel på objekt som sköts på ett hållbart sätt och beaktar dem tillsammans med andra kultur- och naturarv i nationella och internationella rapporter om hållbar utveckling i Finland.
- Undervisnings- och kulturministeriet, utrikesministeriet, miljöministeriet och övriga ministerier utnyttjar Finlands världsarv som besöksmål vid internationella besök.
- Visit Finland lyfter upp världsarvsobjekten som spetsmål inom produktifieringen och marknadsföringen av resmål och betonar dem starkare som en del av bilden av Finland som resmål.
- Undervisnings- och kulturministeriet och miljöministeriet inleder under 2017 en utredning av de samhälleliga och ekonomiska effekterna av Finlands världsarvsobjekt.
- Under 2017 deltar de parter som ansvarar för världsarvsobjekten inom ramen för sina resurser i det nationella arbetet för hållbar utveckling och genomförandet av Agenda 2030, bl.a. genom att utarbeta en egen förbindelse till hållbar utveckling, som kopplas till miljöministeriets och undervisnings- och kulturministeriets förbindelse för kulturmiljön samt genom att utmana till exempel regionala samarbetsparter att också utarbeta egna förbindelser.
- Undervisnings- och kulturministeriet och miljöministeriet sammansätter under år 2018 ett informationspaket om Unescos konventioner och tillhörande programaktiviteter för objektens besökare och myndigheterna.

Åtgärd 3: Världsarven uppmuntras till samarbete för att göra världsarvet känt inför jubileumsåret för självständigheten 2017 och världsarvskonventionens 50-årsjubileum år 2022.

Konkret genomförande:

- Vid världsarvsobjekten turnerar under 2017 en utställning som berättar om objekten. Utställningen har producerats av Museiverket och Föreningen för kulturarvsfostran i Finland r.f. Museiverket, Föreningen för kulturarvsfostran i Finland samt världsarvsobjektens ansvarsparter marknadsför utställningen för skolor och andra aktörer. Nationalmuseet samordnar den turnerande utställningen.
- Undervisnings- och kulturministeriet och miljöministeriet samordnar planeringen och genomförandet av världsarvskonventionens 50-årsjubileum.

Åtgärd 4: Finland stärker sin internationella roll genom att sända sakkunniga till internationella uppdrag både till världsarvscentret och till andra medlemsländer. Finland lyfter fram sina starka områden i ICCROM:s verksamhet. I mån av möjlighet ordnas internationella sakkunnigmöten i Finland.

Konkret genomförande:

- Undervisnings- och kulturministeriet, miljöministeriet, Museiverket och Forsstyrelsens naturtjänster deltar med sakkunniginsatser och i mån av möjlighet som finansiär i Unescos program World Heritage Leadership som finansieras av norska staten och samordnas av ICCROM och IUCN.
- ICOMOS avdelning i Finland, IUCN Finland, Museiverket och Forsstyrelsens naturtjänster erbjuder inom ramen för sin specialkompetens sakkunnighjälp till andra avtalsparters världsarvsobjekt för utvärderingar av objektens skyddsstatus (State of Conservation) samt för nomineringsprocesser.
- Utrikesministeriet sänder i mån av möjlighet en biträdande sakkunnig till världsarvscentret.

WORLD HERITAGE LEADERSHIP -PROGRAMMET

Bakgrunden till *World Heritage Leadership*-programmet, som har utvecklats i samarbete mellan IUCN, ICCROM och Norges stat, är *Capacity Building*-strategin som godkändes av världsarvskommittén år 2011. Det sexåriga programmet eftersträvar programmet eftersträvar ett smidigare samarbete upprepning- och kultursektorerna, delning av information och god praxis, mångfald och regional balans samt tilläggskapacitet på lokal nivå.

Norges prioriteringar för programmet sammanställdes i samarbete med de nordiska kollegorna. Målet med programmet är att tillhandahålla högklassig rådgivning översatt till flera språk, utbildningsevenemang, utbyten samt internationella nätverk och lärmiljöer. IUCN och ICCROM ansvarar tillsammans för samordningen av och kommunikationen om programmet.

Åtgärd 5: Finland uppmuntrar världsarven att delta i samarbetet på nationell, nordisk och internationell nivå bl.a. genom världsarvsvänskap-systemet.

Konkret genomförande:

- Museiverket och Forsstyrelsens naturtjänster uppmuntrar de som ansvarar för världsarvsobjekten att delta i *World Heritage Leadership*-programmet (*twinning program*-möjlighet).
- Föreningen för Finlands världsarvsobjekt har grundats 2016 och är också medlem i de nordiska världsarvsobjektens förening. Den finländska föreningen följer skötseln av världsarvsobjekten i Finland och samordnar kommunikationen mellan objekten.
- Med anslaget som reserverats för världsarvet stöder Museiverket världsarvsobjektens ansvarsparters och övriga aktörers deltagande i internationella möten som är viktiga med tanke på skötseln av objekten (såsom ICCROM:s, ICOMOS:s och IUCN:s utbildnings- och sakkunneevenemang och de nordiska världsarvsobjektens årsmöte).

SAMARBETE MELLAN OBJEKT PÅ NATIONELL OCH INTERNATIONELL NIVÅ

Forststyrelsen ansvarar för skötseln och förvaltningen av Kvarkens världsarvsobjekt, och har inrättat Kvarkens världsarvsdelegation. Objektet har också en Samrådsgrupp som är gemensam med parten i Sverige. Samrådsgruppen sköter den gemensamma förvaltningen av området, samordnar rapporteringen till Unescos världsarvscenter samt godkänner den gemensamma utvecklings- och förvaltningsplanen i syfte att skapa en gemensam identitet för området. Samrådsgruppen har bland annat producerat en gemensam broschyr och logo för området. Områdets gemensamma identitet stärks också av den traditionella postrodden mellan Björkö i Finland och Holmö i Sverige, som ordnas varje år.

Struves meridianbåge och dess internationella karaktär ger enorma möjligheter att bilda nätverk. Helheten

som omfattar 34 mätpunkter i tio länder samordnas av en kommitté som samlas vartannat år för att diskutera aktuella teman och god praxis med anknytning till objektet.

Samarbetsprojektet som omfattar meridianbågens mätpunkt vid Oravivuori och Petäjävesi gamla kyrka, *Maailmanperinnöstä voimaa paikallisiin palveluihin* (2016-2019), är ett exempel på nätverksbildande på nationell nivå. Målet med projektet är att utnyttja världsarvsvarumärket i utvecklingen och marknadsföringen av lokala tjänster i Korpilahti och Petäjävesi samt hela Mellersta Finland. Under projektet besöker deltagarna bland annat mätpunkterna i Struves meridianbåge i Estland, där intressanta lokala produkter och evenemang har utvecklats omkring objekten.

Åtgärd 6: Samarbetet mellan världsarv i Finland och utvecklingsländer främjas.

Konkret genomförande:

- Världsarvsobjektens ansvarsparter utreder i samarbete med undervisnings- och kulturministeriet, utrikesministeriet och miljöministeriet möjligheterna till fadderobjekt i utvecklingsländer.

Mål 2: En uppdaterad intentionsförteckning och väl övervägda nya förslag

Åtgärd 7: Sättandet i kraft av världsarvskonventionen på Åland utreds tillsammans med Ålands landskapsregering.

Konkret genomförande:

- Konventionen är i kraft på Åland, vilket beaktas när åtgärderna i verkställighetsplanen genomförs.
- Undervisnings- och kulturministeriet och miljöministeriet med deras förvaltningsområden diskuterar med Ålands landskapsregering om den nationella världsarvsstrategin och genomförandet av den på Åland.

VÄRLDSARVSAVTALET OCH ÅLAND

Unescos konvention om skydd för världens kultur- och naturarv sattes i kraft år 1987 (Förordning om sättande i kraft av konventionen om skydd för världens kultur- och naturarv, FördrS 19/1987). Före ikraftträdandet av den nuvarande självstyrelselagen 1.1.1993 skulle samtycke av Ålands lantdag begäras endast för sådana avtal som sattes i kraft genom en lag och

där även bestämmelser som omfattades av landskapets behörighet ingick. Det faktum att samtycke av Ålands lantdag inte begärdes för avtal på förordningsnivå, innebar inte att de inte trädde i kraft på Åland. Statsrådet har i sådana fall agerat i enlighet med den gällande lagstiftningen och avtalet gäller även på Åland.

Åtgärd 8: Undervisnings- och kulturministeriet inleder tillsammans med miljöministeriet en uppdatering av intentionsförteckningen över världsarvet. Målet är att uppdatera intentionsförteckningen senast 2017.

Konkret genomförande:

- Uppgiften har i undervisnings- och kulturministeriets och Museiverkets resultatavtalsförhandlingar anvisats till Museiverket. Museiverket samarbetar med Forsstyrelsens naturtjänster, samråder med nationella sakkunniginstanser och med Åland samt utarbetar under 2018 utgående från samrådan och i enlighet med de strategiska riktlinjerna ett förslag till en uppdaterad intentionsförteckning för Finland. På basis av förslaget beslutar undervisnings- och kulturministeriet och miljöministeriet om intentionsförteckningen som skickas till världsarvscentret.

Åtgärd 9: I uppdateringen av intentionsförteckningen iakttas riktlinjer och verksamhets-sätt som anges i denna strategi.

- Samma genomförandesätt som i åtgärds punkten 8.

Åtgärd 10: Finland agerar måttfullt i sökandet efter nya objekt.

- Samma genomförandesätt som i åtgärds punkten 8.

Strategisk riktlinje 2. Att bevara våra världsarv

Mål 2025: Världsarvens särskilt stora universella värden (OUV), autentiskhet och helhet bevaras, man är beredd på risker och värden av objektet iakttar den hållbara utvecklingen. Genom uppdaterade vård- och bruksplaner integreras bevarandet av objekten och deras skyddsområden i övriga utvecklingsplaner för området. Lagstiftningsgrunden och tolknin-gen av den stöder skyddet av världsarven. Bevarandet av objekten uppföljs regelbundet.

Mål 3: En lagstiftning som identifierar världsarvet

Åtgärd 11: I fråga om lagstiftningsgrunden utvärderas dess tillräcklighet och lämplighet när det gäller att trygga skyddet av världsarven och bestämmandet av skyddsområden. Man utreder behovet av att i enlighet med kulturmiljöstrategin ta in specialbestämmelser om världsarvet i lagstiftningen och bestämmelser om byggandet.

Konkret genomförande:

- Undervisnings- och kulturministeriet och miljöministeriet stärker världsarvskonventionens ställning när den gällande lagstiftningen förnyas, i synnerhet i fråga om lagen om skyddande av byggnads-arvet, kyrkolagen, naturskyddslagen, lagen om fornminnen och markanvändnings- och bygglagen. I samband med detta under-söks om det behövs en separat lag om världsarvet.

Åtgärd 12: Man säkerställer att den nationella lagstiftningsgrunden och tolkningen av den för statens del tryggar bevarandet av världsarvens särskilt stora universella värden (OUV).

Konkret genomförande:

- Under ministeriernas styrning utreder Museiverket skyddsområdenas syfte och principerna för fastställandet av dem på nationell nivå och objektsnivå samt hur de beaktas i lagstiftningen och planläggningen. Museiverket utarbetar en redogörelse till stöd för ovannämnda lagstiftningsutredningar.

Mål 4: Skydd och omvårdnad på föredömlig nivå

Åtgärd 13: Alla världsarvsobjekt ser till att en vård- och bruksplan utarbetas och förbinder sig vid att verkställa och uppdatera den. Den hållbara utvecklingen beaktas genomgående i skyddet och omvårdnaden av världsarven.

Konkret genomförande:

- Världsarvsobjektens ansvarsparter uppdaterar och utarbetar sin vård- och bruksplanenligt de gemensamt fastställda rekommendationerna.
- Världsarvsobjektens ansvarsparter innefattar skyldigheten att dokumentera och uppfölja åtgärder vid objekten i genomförandet av vård- och bruksplanerna.
- Räddningsverken beaktar världsarvsobjekten i det riskbaserade riktandet av myndighetstillsynen samt i den förebyggande responsplaneringen för räddningsverksamheten i nödcentralsystemet.

Mål 5: Uppföljning ger aktuell information om objekten

Åtgärd 14: Verkställandet av vård- och bruksplanerna uppföljs regelbundet.

Konkret genomförande:

- Museiverket och Forsstyrelsens naturtjänster finns representerade i förvaltningsnämnderna för de världsarvsobjekt som hör till deras förvaltningsområde.
- Museiverket och Forsstyrelsen följer med hur vård- och bruksplanerna verkställs. Den finska världsarvsföreningen samordnar mellanutvärderingar och uppdateringsbehov.

Åtgärd 15: I samarbete mellan objekten och sakkunnigmyndigheter kan man komma överens om nationell uppföljning av objektens läge samt tematiska utvärderingar som sker genom rotation som bygger på cykler på några år.

Konkret genomförande:

- Museiverket och Forsstyrelsens naturtjänster samordnar den periodiska rapporteringen om hur världsarvskonventionen omsätts i praktiken och likaså samordnar de utarbetandet av eventuella rapporter om skyddstillstånd. Museiverket och Forsstyrelsens naturtjänster utnyttjar informationen i rapporteringen i nationell rapportering och uppföljning.
 - Museiverket och Forsstyrelsens naturtjänster gör en analys av rapporteringsinformationen om objekten och med hjälp av denna analys kan man följa med riskerna i anslutning till objektet samt följa med målen för hur resurserna och kompetensen ska utvecklas.
- Undervisnings- och kulturministeriet och miljöministeriet utnyttjar rapporterna i samarbetet i kultur- och miljöfrågor.

Strategisk riktlinje 3. Resurser och kompetens

Mål 2025: En tydlig och öppen förvaltning, tillräckligt tilltagna resurser och kompetens på hög nivå garanterar ett föredömligt skydd samt en föredömlig skötsel, restaurering och presentation av våra världsarv. Förvaltningsnämnden för det enskilda världsarvet ansvarar för att planen för skötsel och användning genomförs. Förvaltningsnämnden ska främja att skyddsmålen integreras med övriga utvecklingsplaner på regional nivå. Därtill bör god praxis för hur man tar hand om världsarven i stor omfattning överföras till och införlivas på andra håll.

Mål 6: Ökat samarbete och tydligare arbetsfördelning

Åtgärd 16: Det bör ordnas ett regelbundet världsarvsforum, som leds av undervisnings- och kulturministeriet respektive miljöministeriet.

Konkret genomförande:

- Undervisnings- och kulturministeriet och miljöministeriet ansvarar turvis för världsarvsforumet som ska ordnas vartannat år i samarbete med Museiverket och Forsstyrelsens naturtjänster. I samband med forumet granskas genomförandet av den nationella världsarvsstrategin verkställighetsplan.
 - Sammankomsterna arrangeras i regel i ett världsarvsobjekt (till exempel i samband med den årliga sammankomsten för objekten) och temat är de förpliktelser som världsarvskonventionen ställer och frågor som är centrala för det aktuella objektet.
 - Under år med riksdagsval arrangeras världsarvsforumet i Helsingforsregionen för att få med de nya riksdagsledamöterna.

Åtgärd 17: Museiverket och Forsstyrelsens naturtjänster fungerar som nationella sakkunniga och man strävar efter att stärka deras roll som samordnare och utvecklare inom världsarvsverksamheten.

Konkret genomförande:

- Undervisnings- och kulturministeriet och miljöministeriet avtalar som en del av resultatstyrningen för Museiverket och Forsstyrelsens naturtjänster om förstärkning och resursering av utvecklarrollen.
- Undervisnings- och kulturministeriet, miljöministeriet, Museiverket och Forsstyrelsens naturtjänster granskar världsarvsobjekten som helheter där hänsyn tas till natur- och kulturarvsvärden och deras särdrag.

Åtgärd 18: Världsarven i Finland utreder vilka möjligheter det finns att ordna samarbetet. Världsarven verkar aktivt även i det nordiska världsarvsnätverket.

Konkret genomförande:

- Samma genomförandesätt som i åtgärds punkten 5.
- Världsarvsobjektens ansvarsparter intensifierar inom ramen för tillgängliga resurser sitt samarbete med liknande världsarvsobjekt (träbyggande, industriellt arv, arkeologiska objekt, naturarvsobjekt, serienomineringar, gränsöverskridande objekt). En möjlighet att presentera resultaten av samarbetet reserveras vid världsarvsforumet.

NÄTVERK MED LIKNANDE OBJEKT

Gamla Raumo har anslutit sig till nätverket för 208 världsarvsstäder *The Organization of World Heritage Cities*. Gamla Raumo är en av tjugo medlemsstäder i gruppen som omfattar nordvästra Europa och Nordamerika. Nätverket uppmuntrar städerna till samarbete samt till att dela med sig av kompetens med anknytning till skötsel och skydd.

Gamla Raumo har också för avsikt att delta i verksamheten inom ramarna för *Nordiskt nätverk för Trästäder*, som snart ska inrättas. Nätverket möjliggör utbyte av god praxis och framgångsrika tillvägagångssätt mellan gamla trästäder. I egenskap av medlem i föreningen för historiska städer i Finland deltar Raumo i att väcka allmän diskussion om hur man ska bevara och värna om det värdefulla byggnadsbeståndet och arvet i Finlands gamla städer.

<http://www.ovpm.org/en>

Åtgärd 19: Man bör trygga möjligheterna för de sakkunnigorganisationer som omnämns i världsarvskonventionen (ICOMOS:s och IUCN:s nationella sektioner) att fungera som experter i frågor som gäller världsarvet.

Konkret genomförande:

- Myndigheterna bör ge sakkunnigorganisationerna möjlighet att påverka i frågor som är under beredning.
- Undervisnings- och kulturministeriet och miljöministeriet deltar i resurseringen av verksamheten för sakkunnigorganisationerna inom deras eget verksamhetsområde.
- Den finska världsarvsföreningen kallar regelbundet representanter för ICOMOS och IUCN i Finland som sakkunniga till sina sammanträden.

Åtgärd 20: Man bör försäkra sig om att alla världsarv har sektorsöverskridande förvaltningsnämnder som lämpar sig för deras vidkommande.

Konkret genomförande:

- Undervisnings- och kulturministeriet, miljöministeriet, Museiverket och Forststyrelsens naturtjänster utreder i samarbete med instanserna som ansvarar för världsarvsobjekten objektens nuläge, antecknar objektens behov av kompetens och underhåll och fastställer förvaltningsnämndernas sammansättning och uppgifter samt samordnarnas uppgifter och vård- och bruksplanernas innehåll under 2017-2018.

Åtgärd 21: Undervisnings- och kulturministeriet/ Museiverket och miljöministeriet/ Forststyrelsens naturtjänster bör avtala med förvaltningsnämnderna för världsarven om att det för varje specifikt världsarv finns en ansvarig person, som sköter uppdraget som samordnare av i frågavarande världsarv.

- Samma genomförandesätt som i åtgärds punkten 20.

Mål 7: Tillräckligt tilltagna ekonomiska resurser

Åtgärd 22: Staten och andra parter ska ta ansvar för att det finns tillräckligt tilltagna ekonomiska resurser för våra världsarv och kunnig personal för att värna och vårda sig om, restaurera och presentera varje världsarv. Man avsätter resurser även för att genomföra inventering och uppföljning.

Konkret genomförande:

- Undervisnings- och kulturministeriet och miljöministeriet arbetar aktivt för att få extra resurser för världsarvsverksamheten inom ramen för de statsekonomiska förutsättningarna.

Åtgärd 23: Den offentliga sektorns understöd till världsarvsverksamheten riktas till tryggheten av objekten och annan verksamhet som stöder världsarvet i enlighet med riktlinjerna i världsarvsstrategin.

Konkret genomförande:

- Museiverket beviljar världsarvsunderstöd för omvårdnaden av objekten och för utveckling av verksamheten i enlighet med riktlinjerna i världsarvsstrategin.
- Museiverket följer med användningen av stöden och använder informationen om dem när stöd ska beviljas framöver.

Åtgärd 24: De ekonomiska styrmedlen bör utvecklas och man bör uppmuntra utarbetandet av nya finansieringsmodeller. Världsarven bör uppmuntras att effektivt utnyttja EU-finansiering. Samarbetet inom kultur, turism och övrigt näringsliv bör intensifieras.

Konkret genomförande:

- Museiverket och Forsstyrelsens naturtjänster uppmuntrar ansvariga parter för världsarvsobjekten i att utnyttja olika fonder under EU-programperioden 2014–2020 mångsidigt via nätverk med olika aktörer, till exempel socialfondens, den regionala utvecklingsfondens och landsbygdsfondens möjligheter. Världsarvsobjektens förvaltningsnämnder samarbetar aktivt med landskapen i projektarbetet. Museiverket och Forsstyrelsens naturtjänster ökar informerandet om möjligheterna att använda fonderna i världsarvsverksamheten.
- Instanserna som ansvarar för världsarvsobjekten delar med sig av sina erfarenheter om att skaffa finansiering (bland annat finansiering av EU-projekt). Den finska världsarvsföreningen samordnar en jämförelse av verksamheten vid världsarvsobjekten.

Mål 8: Kompetens på hög nivå

Åtgärd 25: Det är viktigt att vi via utbildning och expertsamarbete försäkrar oss om att det finns en hög kompetensnivå när det gäller att värnandet och omvårdanden om samt restaureringen och presentationen av våra världsarv. Lokala samarbetsparter samt privata fastighetsägares och företagens kunskaper och färdigheter stärks.

Konkret genomförande:

- Ansvariga parter för världsarvsobjekten kartlägger sitt eget kompetensbehov och utvecklar sitt kunnande genom att bland annat utnyttja den information och sakkunnighjälp som ICOMOS och ICCROM erbjuder.
- Instanserna som ansvarar för världsarvsobjekten utvecklar sakkunnigsamarbetet med aktörer på området, bland annat landskapsmuseer och lokala museer samt med högskolor och läroanstalter.
- Instanserna som ansvarar för världsarvsobjekten sporrar lokala instanser att inom ramen för sin sakkunskap delta i upprätthållandet och presentationen av objekten.

PLANERINGSHANDLEDNING OCH REPARATIONSRÅDGIVNING I GAMLA RAUMO

Skyddsmålen som gäller reparationer och byggande i Gamla Raumo definieras i stadens detaljplan. Uppfyllandet av målen styrs av ett specialorgan för Gamla Raumo, vars medlemmar består av förtroendevalda och sakkunniga från Museiverket och Raumo stad. Specialorganet ger utlåtanden om projekt till byggnadstillsynen. Arkitekten som leder planeringen bereder utlåtanden för specialorganet om sådant som kräver tillstånd. Reparationsrådgivaren hjälper till med och övervakar bland annat

användningen av världsarvsunderstöden. Aktörer som inleder projekt är dock skyldiga att anlita kompetenta planerare och genomförare.

Raumo stad driver ett center för reparationsbyggande i Tammela, där man regelbundet ordnar utbildningar, arbetsföreläsningar och andra evenemang med anknytning till världsarvet och traditionsbyggande. I huset finns också en reservdelsbank.

Åtgärd 26: Det är viktigt att understöda och främja verksamheten inom världsarven, värnandet och omvårdnaden om dem, restaureringen av dem och att hantera besökarströmmarna samt undervisning, påbyggnadsutbildning, forsknings- och utvecklingsarbete i anslutning till världsarven i samarbete med inhemska och internationella utbildnings- och forskningsenheter och -organisationer (ICCROM m.fl.).

Konkret genomförande:

- Undervisnings- och kulturministeriet tar hänsyn till målen i världsarvsstrategin som en del av utvecklingen av utbildningspolitik.
- När den grundläggande yrkesutbildningen utvecklas beaktar undervisnings- och kulturministeriet och Utbildningsstyrelsen behoven som gäller vården, restaureringen och presentationen av kulturmiljön, vilket även tryggar ett sakkunnigt bevarande och upprätthållande av världsarvsobjekten.
- Instanserna som ansvarar för världsarvsobjekten sporrar högskolor på området att beakta teman som anknyter till världsarvet i sitt undervisnings- och forskningsarbete och i valet av examensarbeten.
- Föreningar inom kulturarvs- och miljösektorn beaktar världsarvsteman i sin verksamhet.

Strategisk riktlinje 4. Medvetenhet om vårt världsarv och en presentation av objekten

Mål 2025: Medborgarna känner till och värdesätter världsarven i Finland och kan arbeta för världsarvets bästa. Informationen och kommunikationen om världsarvet är mångsidigt och det är lätt att få tillgång till tillförlitlig information. Världsarvsfostran i skolor och inom småbarnsfostran har ökat. Forsknings- och utvecklingsarbetet tar fram ny kunskap som bidrar till att värna om världsarvet. Unescos strategi för hållbar turism inklusive strategiska kriterier styr turismen till världsarven, besökarna får tillförlitlig information. Tillgängligheten och servicen har förbättrats.

Mål 9: Världsarvsfostran bidrar till förståelsen för det unika med världsarvet

Åtgärd 27: Som en del av den övriga kulturarvs- och miljöfostran verkställer världsarvsfostran grunderna för läroplanerna.

Konkret genomförande:

- Utbildningsstyrelsen beaktar möjligheten att ta in världsarvsfostran som en del av grunderna för läroplanen både när nya grunder utarbetas och när de gällande grunderna uppdateras.
- Föreningen för kulturarvsfostran i Finland främjar utvecklandet och genomförandet av grunderna för läroplanen.

Åtgärd 28: Världsarvsfostran införs som en del av kulturarvs-, miljö- och globalfostran i skolornas lokala läroplaner och lärarna erbjuds fortbildning i mån av möjlighet. Man bör understöda Unescos ASP-skolprojektnätverk och informera övriga skolor om möjligheten att bli världsarvsskolor. Läroanstalternas och museernas samarbete intensifieras.

Konkret genomförande:

- Föreningen för kulturarvsfostran i Finland r.f. och Förbundet för barnkulturcenter i Finland stöder kommunernas och skolornas planeringsarbete för kulturfostern. Målet är att införa världsarvsfostran i planen för kulturfostern eller i andra planer. Arbetet inleds i världsarvsobjektets egen kommun och i kommunerna i närområdet.
- Utbildningsstyrelsen och Föreningen för kulturarvsfostran i Finland r.f. stöder Unesco-skolorna att tillämpa världsarvsfostran inom multiprofessionella studiehelheter, att producera material på temat världsarv för andra skolor, att utveckla och sprida god praxis (t.ex. fadderskolor med världsarvsverksamhet) och att använda världsarven som läromiljö.

- Utbildningsstyrelsen och Föreningen för kulturarvsfostran i Finland r.f. uppmuntrar normalskolor, som ofta även är Unesco-skolor, att planera och genomföra fortbildning för lärarna i samarbete med objekten.
- Landskapsmuseerna och de regionala konstmuseerna deltar aktivt i utvecklingen av världsarvsfostran i samarbete med instanserna som ansvarar för världsarvsobjekten samt skolorna på området. Detta beaktas i det museipolitiska programarbetet.
- Världsarvsobjektens förvaltningsnämnder, Forsstyrelsens naturtjänster och Museiverket stärker sitt samarbete för att utveckla objekten som interaktiva lärandemiljöer.

UNESCO-SKOLORNA OCH VÄRLDSARVET

Det globala nätverket av Unesco-skolor omfattar cirka 10 000 skolor i över 180 länder. I Finland deltar 30 grundskolor, 24 gymnasier och 8 yrkesskolor aktivt i Unesco-skolverksamheten. Skolornas uppgift är att främja Unescos agenda via utbildning och fostran.

Utbildningsstyrelsen uppmuntrar Unesco-skolorna att bilda regionala eller tematiska nätverk. Unesco-skolorna har potential att fungera som referensskolor och modellexempel också i världsarvsfrågor. Det vore meningsfullt om skolorna formulerade gemensamma mål tillsammans med Finlands världsarvsobjekt.

I gymnasiet Vaasan lyseo har man för avsikt att beakta världsarvsfostran i skolans nya

strategi för internationaliseringsfostran till exempel genom att fira världsarvsdagen (18.4.) och genomföra en Unesco-föreläsningsserie. Målet med skolans projekt *Kvarkens världsarv* är att bekanta sig med naturobjektet på ett sådant sätt att Unescos världsarvsverksamhet och objektets unika karaktär åskådliggörs. Kvarkens samarbete med skolorna har burit frukt också på den svenska sidan. Världsarvsskolan Norra Korsholms skola har utsetts till en av områdets världsarvsambassadörer. Kvarkens naturskola, som tillhör områdets Natur och Miljö-organisation, stöder och kompletterar miljöfostran i förskolorna och årskurserna 1-6 även genom att låta eleverna bekanta sig med Kvarkens världsarvsområde.

http://www.oph.fi/utvardering_och_statistik/internationell_utbildningsinfo/unesco

KOMMUNERNAS VERKTYG I UPPRÄTTANDET AV PLANEN FÖR KULTURFOSTRAN

Föreningen för kulturarvsfostran i Finland r.f. och Förbundet för barnkulturcenter i Finland har tillsammans utarbetat ett verktyg för genomförande av kultur-, konst- och kulturarvsfostran i kommunerna som en del av läroplanen. Kulturfostern binder samman olika läroämnen och garanterar barn och unga en jämlik möjlighet att delta i och bekanta sig med konst och kultur. Möjligheten att upprätta en egen plan för kulturfostern har tagits väl emot i

kommunerna. Var tionde kommun har redan engagerat sig i genomförandet av detta barnkulturarbete.

Raumo stad planerar att inkludera världsarvsfostran som en del av kommunens plan för kulturarvsfostran. Eleverna i årskurs tre kommer att erbjudas en guidad utflykt till Gamla Raumo och eleverna i årskurs fem får bekanta sig med Sammallahdenmäki. I alla årskurser är världsarvet också starkt närvarande under andra museibesök.

<http://planforkulturfostern.fi/>

Åtgärd 29: Det bör utarbetas tillförlitligt material för världsarvsfostran och man bör stöda expertorganisationerna på detta område. Användningen av världsarven som inlärningsmiljöer bör utvecklas i samråd med experter på det pedagogiska området.

Konkret genomförande:

- Undervisnings- och kulturministeriet understöder Föreningen för kulturarvsfostran i Finland r.f. verksamhet som riksomfattande sakkunnigorganisation för världsarvsfostran.
- Museiverket och Föreningen för kulturarvsfostran i Finland r.f. samordnar utställningen *Vårt gemensamma världsarv* och marknadsför den bland annat till världsarv, museer, skolor och bibliotek.
- Ansvariga parter för världsarvsobjekten kartlägger sitt befintliga material som stöder världsarvsfostran och sitt övriga utbud samt dess tillgänglighet för målgrupperna.
 - På basis av kartläggningen utvecklar de ansvariga instanserna sina befintliga webbplatser och utarbetar vid behov en webbplats som understöder gemensam världsarvsfostran.
- Ansvariga parter för världsarvsobjekten samarbetar multiprofessionellt i produktionen av material och webbplatser tillsammans med kultur- och miljöområdet, med Föreningen för kulturarvsfostran i Finland r.f. och med andra sakkunniga inom fostran och undervisning.

SKOGSINFORMATIONSTIGEN I VERLA OCH SKOGSSTIFTELSENS RESEBIDRAG

UPM Skog genomförde år 2008 en skogsinformationsstig i världsarvsområdet Verla. Stigen är cirka två kilometer lång och beskriver det finländska skogsbruket och omsorgen om naturens mångfald. De tio punkterna längs stigen berättar om skogens olika tillväxtfaser samt natur- och landskapsvård. Från stigen har man utsikt över Verlaforssens övre lopp. Verla byaförening iståndsatte stigen med talkokrafter sommaren 2016 och alla skyltar

längs stigen förnyades av sakkunniga. Intill fabriken i Verla öppnades också våren 2015 en museistig, som berättar historien om livet i anslutning till fabriken.

Finlands Skogsstiftelse understöder det utbildningsarbete som professionella inom skogssektorn utför i landskapen genom att finansiera elevernas busstransporter under skogsdagarna. Studieresor till Verla har ofta kunnat genomföras tack vare Skogsstiftelsens stöd.

<http://www.metsasaatio.fi/se/finansieringsobjekt/skolsamarbete-och-ungdomsarbete>

Mål 10: Kunskap berikar världsarvsupplevelsen

Åtgärd 30: I syfte att utöka kännedomen om världsarven bör det genom samarbete mellan olika aktörer utarbetas en kommunikationsstrategi. Strategin ska bestå av information på nationell nivå och tyngdpunkter i de specifika kommunikationsplanen för enskilda världsarv. I målen beaktas turistmarknadsföringen och information i anknytning till världsarvsfostran.

Konkret genomförande:

- Museiverket och Forsstyrelsens naturtjänster utarbetar en nationell kommunikationsstrategi under 2017 i samarbete med ansvariga parter för världsarvsobjekten och viktiga intressentgrupper. Ansvariga parter för världsarvsobjekten utnyttjar strategin i sin egen kommunikation.
- Instanserna som ansvarar för världsarvsobjekten, kommunerna och andra viktiga samarbetsparter ökar medvetenheten om världsarvet på sina verksamhetsområden.
- Ansvariga parter för världsarvsobjekten inkluderar kommunikationsstrategin och åtgärderna i den i planen för omvårdnad och användning.

Åtgärd 31: Man bör försäkra sig om dokumenteringen av informationen om världsarven, digitaliseringen av informationen och öppen tillgång till data.

Konkret genomförande:

- Instanserna som ansvarar för världsarvsobjekten dokumenterar sina åtgärder för att vårda, reparera och restaurera den byggda miljön och ser till att materialet lagras och är tillgängligt.
- Undervisnings- och kulturministeriet och miljöministeriet tar in åtgärder som förbättrar tillgängligheten för information om världsarvsobjekten i spetsprojektet digitalisering av den byggda miljön och byggandet (KIRA-digi) under åren 2016–2018. Syftet är bland annat att göra informationen tillgänglig för alla och utveckla ett system som fungerar ihop samt enhetliga arbetssätt.
- Undervisnings- och kulturministeriet, miljöministeriet, Museiverket och Forsstyrelsens naturtjänster ser till att den allmänna informationen om världsarvsverksamheten på deras webbplatser är aktuell och integrerad.
- Under 2018 avtalar instanserna som ansvarar för världsarvsobjekten inbördes om täckningen hos den information om objekten som finns på deras webbplatser.

Åtgärd 32: Man bör stöda mångvetenskaplig forskning och utvecklingsverksamhet kring världsarvet och enskilda världsarv, med särskild fokus på utredningar och forskning kring världsarvens samhällsekonomiska betydelse.

Konkret genomförande:

- Föreningen för världsarvsobjekten i Finland samordnar jämförbara besökarundersökningar och -mätningar samt utvärderingar av regionalekonomiska konsekvenser och och uppdaterar information att den ekonomiska konsekvensen har ökat.
- Instanserna som ansvarar för världsarvsobjekten samarbetar nära med högskolor och forskningsinstitutioner för att samla information om objektet och utveckla det.

UTVÄRDERING AV LOKALEKONOMISKA EFFEKTER VID SVEABORG

I anslutning till turismen vid Sveaborg strävar man efter ett livskraftigt serviceutbud som tillhandahålls året runt och följer principerna för hållbar turism. År 2014 samlades information om besökarnas användning av pengar, för att utreda inkomst- och sysselsättningseffekterna på den lokala ekonomin. Informationen om lokalekonomiska effekter är viktig med tanke på utvecklingen av världsarvsobjektet, även om Sveaborg i sin verksamhet inte i första hand eftersträvar någon ekonomisk vinst eller ökning av antalet besökare.

Med stöd av utvärderingen kunde man konstatera att största delen av sysselsättningseffekterna riktas direkt

till det lokala området. De som besöker Sveaborg använder största delen av pengarna på inkvarterings-, café- och restaurangtjänster, lokaltrafik samt program- och rekreationstjänster. De utländska besökarna står för den största inkomst- och sysselsättningseffekten. Enligt en undersökning har Sveaborg en lokalekonomisk effekt på Helsingfors turismnäring som är mångfaldigt större än kostnaderna för världsarvsobjektet. De pengar som Sveaborgs besökare använder ger tillbaka cirka 5-25 euro till området för varje euro som staten har investerat.

Mål 11: En strategi för hållbar turism gör det lättare att hantera besökarströmmarna och garanterar dem värdefulla upplevelser

Åtgärd 33: En gemensam strategi för hållbar turism för världsarven i Finland bör utarbetas utgående från Unescos strategi för hållbar turism. Strategin utarbetas i samarbete med arbets- och näringsministeriet så att även målen för internationell turistmarknadsföring införs i den.

Konkret genomförande:

- Ansvariga parter för världsarvsobjekten utarbetar i samarbete med regionens aktörer objektspecifika strategier för hållbar turism enligt Unescos anvisningar för hållbar turism för världsarvsobjekten.

PRINCIPERNA FÖR HÅLLBAR TURISM VID FINLANDS VÄRLDSARVSOBJEKT

Forststyrelsen införde år 2004 principerna för hållbar naturturism vid sina nationalparker, naturobjekt och historiska objekt. Åren 2015 och 2016 uppdaterades principerna så att de även gäller Finlands världsarvsobjekt.

Det finns sex principer för hållbar turism. Principerna beaktar bevarandet av objekten, belastningen på miljön, den lokala aspekten, välfärden, den lokalekonomiska tillväxten och kommunikationen. För att hållbarheten ska kunna mätas har målsättningar fastställts för varje princip.

Objektens uppgift är att välja mätare som passar objektets karaktär och tillförlitliga mätmetoder som gör det möjligt att följa de gränser för acceptabel förändring som hänger samman med principerna. För att de olika objektens resultat ska vara jämförbara är ett av målen för Finlands världsarvsobjekt att skapa enhetliga metoder för uppföljning av antalet besökare. Här kan objekten få draghjälp av Kvarken, där en besökarundersökning genomfördes år 2009 och nästa besökarundersökning för närvarande planeras.

<http://www.metsa.fi/web/sv/hallbarturism>

Åtgärd 34: Utgående från strategin tar världsarven fram en egen plan i samarbete med regionala aktörer inom turistbranschen. I dessa ska ingå mål för hanteringen av besökarströmmarna och för besökartjänsterna.

- Samma genomförandesätt som i åtgärds punkten 33.

SVEABORGS STRATEGI FÖR HÅLLBAR TURISM

Förvaltningsnämnden för Sveaborg har tillsammans med sina intressentgrupper inom turistbranschen utarbetat en strategi för hållbar turism vid Sveaborg åren 2015-2020. I strategin beaktas skyddet av objektet och utvecklingen av turismen i enlighet med Världsarvscentrets anvisningar.

Strategin har utarbetats för att göra Sveaborg till ett modellobjekt för hållbar turism. Strategin styr turismfunktionerna så att de stöder bevarandet av Sveaborgs kultur- och naturvärden samt ökar

besökarnas medvetenhet om objektets världsarvsvärden. Ett annat mål är att hjälpa de aktörer som tillhandahåller turismtjänster att utnyttja världsarvsvärdena som ett mervärde i sin affärsverksamhet.

Enligt strategin bibehåller ett välmående Sveaborg sin autentiska karaktär, producerar välbefinnande för besökarna i enlighet med världsarvsobjektets syfte samt föregår med gott exempel för andra kulturarvsobjekt. I strategin för hållbar turism ingår ett separat åtgärdsprogram.

Sveaborgs hållbar turismstrategi http://frantic.s3.amazonaws.com/suomenlinna/2015/06/Sustainable_Tourism_Strategy_062015_final_lowres_0.pdf [pdf på engelska]

Programmet för Sveaborgs hållbar turismstrategi: http://frantic.s3.amazonaws.com/suomenlinna/2016/05/Action-plan_final.pdf [pdf på engelska]

Mål 12: Bra tillgänglighet och högklassig service för besökarna

Åtgärd 35: Bättre tillgänglighet och service av hög klass för dem som besöker världsarven. Man bör se till att tjänsterna och informationen också är tillgänglig på webben.

Konkret genomförande:

- Museiverket och Forsstyrelsens naturtjänster främjar objektets tillgänglighet i samarbete med världsarvsobjektets förvaltningsnämnder och i enlighet med varje objekts särdrag.
- Ansvariga parter för världsarvsobjekten utarbetar i samarbete med Museiverket, Forsstyrelsens naturtjänster och guideföreningar en "handbok för världsarvsguider".

HANDBOK FÖR VÄRLDSARVSGUIDER

I världsarvsområdet Kvarkens skärgård arbetar för närvarande 20 världsarvsguider som har utbildats av Forststyrelsens naturtjänster, Vasaregionens turism och Vasa vuxenutbildningscenter och certifierats av Forststyrelsen. Vid sidan av att ordna utbildning har Forststyrelsen sammanställt en mapp för världsarvsguider. Mappen gör det lättare för guiderna att upprätthålla sin kunskap samt garanterar att informationen är enhetlig, korrekt och lättillgänglig. Mappen har också delats ut till samarbetsföretag i Kvarkenområdet.

Avsikten är att mappen för världsarvsguider ska utvidgas till en gemensam guide för

alla världsarvsobjekt i Finland. Denna handbok för guider kommer att genomföras elektroniskt, så att informationen lättare kan uppdateras. Samtidigt förenhetligar handboken världsarvsområdenas kommunikation. Handboken stärker dessutom både guidernas och besökarnas kunskap om världsarven på ett bredare plan än enbart för enskilda objekt. Handboken kommer att vara användbar också för många företag som är verksamma i ett världsarvsområde och som i sin verksamhet svarar på många frågor om världsarvsobjekt, även om de inte är några egentliga guider.

Åtgärd 36: Inom varje världsarv bör man se till att det finns en lämplig infopunkt som bidrar till att göra det värdefullt. Det behövs kvalitetskriterier för guidningen inom världsarven.

Konkret genomförande:

- Instanserna som ansvarar för världsarvsobjekten säkerställer guidningen antingen genom en personlig eller också elektronisk tjänst och vid behov genom kombinationer av dessa.

Åtgärd 37: Man bör utreda möjligheterna att skapa ett nationellt världsarvscentrum antingen på nätverksbasis eller förlagt till något av världsarvsobjekten.

Konkret genomförande:

- Föreningen för världsarvsobjekten i Finland grundades 2016 och fungerar redan enligt nätverksprincipen.

Strategisk riktlinje 5. Gemenskaper

Mål 2025: De lokala och regionala myndigheterna, beslutsfattarna, fastighetsinnehavarna och företagarna engagerar sig i verksamheten för världsarvet och dess mål. Världsarven upplevs vara ett gemensamt arv för hela mänskligheten. Dynamiska världsarv erbjuder olika gemenskaper och enskilda medborgare mångsidiga möjligheter att njuta av världsarven och delta i arbetet för dem.

Mål 13: Regionala och lokala aktörer förbinder sig vid gemensamma mål

Åtgärd 38: De som vårdar sig om världsarven samt regionala experter ska se till att landskapet och de kommunala myndigheterna och beslutsfattarna är medvetna om förpliktelserna i världsarvskonventionen. Utvecklingen av arbetet för världsarvet bör inkluderas i regionala planer och strategier.

Konkret genomförande:

- Instanserna som ansvarar för världsarvsobjekten ordnar regelbundet en temadag för intressentgrupper, opinionsbildare och beslutsfattare, exempelvis en gång per år i samband med förvaltningsnämndens möte.
- Instanserna som ansvarar för världsarvsobjekten säkerställer att världsarvsverksamheten tas med i regionala planer.

Åtgärd 39: NTM-centralernas kulturmiljöarbetsgrupper utnyttjas i främjandet av vården, underhållet och den övriga verksamheten vid världsarven.

Konkret genomförande:

- Undervisnings- och kulturministeriet och miljöministeriet främjar beaktandet av världsarvsobjektens specialbehov när landskaps- och områdesförvaltningen förnyas.

Mål 14: Nya möjligheter genom mångsidig frivilligverksamhet och nära samarbete med företagare

Åtgärd 40: Världsarven ska ge medborgare, företagare, föreningar och andra aktörer på lokal nivå möjligheter att aktivt arbeta för världsarvets bästa. Staten bör avtala om kvalitet-smål och synlighet med företagare som bedriver verksamhet inom världsarvet (jfr service för besökare ovan).

Konkret genomförande:

- Genomförandet av åtgärden hänför sig till det tidigare åtgärds punkten 38 (temadag).
- Ansvariga parter för världsarvsobjekten ser till att regionens företagare är medvetna om världsarvsstatusen.
- Ansvariga parter för världsarvsobjekten utreder möjligheterna till fadder verksamhet kring världsarven för företagen.

KVARKENS FÖRETAGSAVTAL OCH LOGO

För marknadsföringen av Kvarkenområdet har en egen Kvarkenlogo som åskådliggör objektets landskapsmässiga särdrag utvecklats. Forststyrelsen har beviljat cirka 20 samarbetsföretag och 60 produkter tillstånd att använda logon. Samarbetsaktörerna och företagen i området får kostnadsfritt använda

logon enligt anhängan. Syftet är att erbjuda besökarna ett mångsidigt utbud av turismprodukter, souvenirer och publikationer som gör Kvarken och dess särdrag kända. Turistföretag som använder logon deltar i utbildningar och förbinder sig till principerna för hållbar naturturism.

Åtgärd 41: Världsarven uppmuntras att stöda frivilligverksamhet och att nätverka. Man bör erbjuda möjligheter och sporra medborgare, aktörer och företagare på olika områden till nytänk i arbetet för världsarven.

Konkret genomförande:

- Instanserna som ansvarar för världsarvsobjekten samlar i samarbete med invånarna vid objekten traditioner, erfarenheter och berättelser för att fördjupa brerättelsen av objektens presentation bland lokala gemenskaper och turister.
- Ansvariga parter för världsarvsobjekten prövar ut ny god praxis och utnyttjar aktivt god praxis från olika aktörer för att inspirera frivilliga (till exempel vänföreningar och Adoptera ett monument, fadderskolor).
- Ansvariga parter för världsarvsobjekten deltar i programmet *World Heritage Volunteers* vid världsarvscentret inom ramen för sina resurser.

LIVIHERI-PROJEKTET I GAMLA RAUMO

Gamla Raumo, Visby i Sverige samt Kuldiga och Aizpute i Lettland eftersträvar med hjälp av projektet *Living with Cultural Heritage – LiviHeri*, som pågår åren 2016-2018, kunskap och färdigheter med anknytning till hur man kan bo i en historisk stad och samtidigt skydda världsarvsobjektet och utveckla det som turismobjekt och levande stadscentrum.

Centrala förfarande inom projektet är att parterna ska lära sig nya saker och dela med sig av befintlig kunskap till de övriga parterna. Raumo har kunskap om kulturmiljöfostran, Lettland om att dra nytta av hantverk och Visby om turism. Också företagare och invånare i städerna deltar i samarbetet.

<https://liviheri.wordpress.com/>

FRIVILLIG VERKSAMHET VID SVEABORG

Sveaborg deltar aktivt i att ordna *World Heritage Volunteers* -lägren för frivilliga under ledning av Unescos världsarvscenter. Det internationella lägret för unga som är intresserade av skydd av världsarvet har ordnats två gånger på Sveaborg och under lägret utför deltagarna uppgifter med anknytning till underhåll, skydd

och presentation av Sveaborg. Syftet med lägren för frivilliga är att sprida information om världsarvet och ge unga möjligheter att delta i bevarandet av världsarvet. Motsvarande läger har hittills ordnats i 46 länder i samarbete med lokala medborgarorganisationer och organisationer för ungdomsutbyte.

<http://whc.unesco.org/en/whvolunteers>

Uppföljning

Undervisnings- och kulturministeriet samt miljöministeriet har i uppdrag att följa upp hur den nationella världsarvsstrategin och dess genomförandeplan verkställs. Museiverket och Forststyrelsens Naturtjänster har det nationella koordineringsansvaret.

Kulturmiljöstrategin utgör referensram för den nationella världsarvsstrategin. En koordinerande grupp följer upp verkställigheten av kulturmiljöstrategin.

Arbetsgruppen har identifierat bredden av världsarvsobjekt i Finland och också den mångfald utmaningar som objekten har. Varje världsarvsobjekt har trots det inom ramen för sina resurser möjlighet att rikta in sin verksamhet enligt strategin och att på så sätt delta i förverkligandet av genomförandestrategin.

Information om hur verkställighetsplanen framskrider ges under de världsarvsfora som hålls vartannat år. En central samarbetspart är föreningen för Finlands världsarvsobjekt.

Genomförandeplanen för den nationella världsarvsstrategin uppdateras i takt med att den förverkligas. Hur strategin har förverkligats och vilka behov det finns av fortsatta åtgärder bedöms 2015 vid strategiperiodens slut.

**LIITE / BILAGA 1.
SUOMEN MAAILMANPERINTÖKOhteiden NIMEÄMISEN
KRITERIT (OUV)
NOMINERINGSKRITERIERNA FÖR DE FINSKA VÄRLDSARVEN
(OUV)**

Maailman- perintökohde ja nimeämisvuosi / Världsarv och nomi- neringsår	Kriteeri/ Kriterium	Kriteerin perustelu	Motivering
Vanha Rauma / Gamla Raumo 1991	iv, v	<p>Kriteeri (iv): Vanha Rauma on yksi parhaiten säilyneistä ja laajimmista eurooppalaisen arkkitehtuurin ja kaupunkikulttuurin edustajista.</p> <p>Kriteeri (v): Vanha Rauma on poikkeuksellisen hyvä esimerkki pohjoismaisesta puukaupunkirakentamisesta ja kertoo perinteisen pohjoiseurooppalaisen asutuksen historiasta.</p>	<p>Kriterium (iv): Gamla Raumo utgör en av de bäst bevarade och mest omfattande exemplen på nordisk arkitektur och stadskultur.</p> <p>Kriterium (v): Gamla Raumo är ett särpräglat exempel på en nordisk trähusstad och bär vittnesbörd om de traditionella nordiska bosättningarnas historia.</p>
Suomenlinna / Sveaborg 1991	iv	Kriteeri (iv): Suomenlinnan linnoitus on sotilasarkkitehtuurin historiassa erinomainen esimerkki 1600- ja 1700-lukujen yleisistä linnoitusperiaatteista, erityisesti bastionijärjestelmästä, ja se sisältää myös lukuisia omaleimaisia piirteitä.	Kriterium (iv): Inom militärarkitekturens historia utgör Sveaborgs fästning et särpräglat exempel på de allmänna fortifikationsprinciperna på 1800- och 1900-talet, i synnerhet bastionerna, och ger även prov på individuella särdrag.
Petäjäveden vanha kirkko / Petäjävesi gamla kyrka 1994	iv	Kriteeri (iv): Petäjäveden vanha kirkko on erinomainen esimerkki pohjoiseurooppalaisesta puukirkkojen arkkitehtuuriperinteestä.	Kriterium (iv): Petäjävesi gamla kyrka är ett särpräglat exempel på traditionellt nordeuropeisk träkyrkoarkitektur.
Verlan puuhiomo ja pahvitehdas / Verla träsliperi och pappfabrik 1996	iv	Kriteeri (iv): Verlan puuhiomo ja pahvitehdas ja sitä ympäröivä asuminen muodostavat erinomaisen ja poikkeuksellisen hyvin säilyneen esimerkin pienimuotoisesta maaseudun teollisuusasutuksesta. Se liittyy selluloosa-, paperi- ja kartonkituotannon kukoistukseen Pohjois-Euroopassa ja Pohjois-Amerikassa 1800-luvulla ja 1900-luvun alkupuolella, josta vain pieni osa on säilynyt näihin päiviin asti.	Kriterium (iv): Verla träsliperi och pappfabrik och bosättningen i anslutning till den utgör ett särpräglat och anmärkningsvärt välbevarat exempel på en småskalig bruksort av det slag som stått för produktion av pappersmassa, papper och kartong. Denna slags bruksorter blomstrade i Nordeuropa och Nordamerika på 1800- och början av 1900-talet, och av dem återstår det bara återstår en handfull idag.

Maailman-perintökohde ja nimeämisvuosi / Världsarv och nomineringsår	Kriteeri/ Kriterium	Kriteerin perustelu	Motivering
Sammallahdenmäen pronssikautinen hautaröykkiöalue / Sammallahdenmäkis gravrösen från bronsåldern 1999	iii, iv	<p>Kriteeri (iii): Sammallahdenmäen hautaröykkiöalue on ainutlaatuinen todista pronssikauden yhteiskunnasta Skandinaviassa.</p> <p>Kriteeri (iv): Sammallahdenmäen hautaröykkiöalue on erinomainen esimerkki pronssikauden hautauskäytännöistä Skandinaviassa.</p>	<p>Kriterium (iii): Sammallahdenmäkis gravrösen bär unik vittnesbörd om bronsålderns samhällen i Norden.</p> <p>Kriterium (iv): Sammallahdenmäkis gravrösen är ett särpräglat exempel på begravningsritualerna i Norden under bronsåldern.</p>
Struven ketju/ Struves medianbåge 2005 Sarjanimeämiskohde 10 maan alueella Transnationellt objekt som sträcker sig över 10 länder	ii, iv, vi	<p>Kriteeri (ii): Meridiaaniasteen kaaren pituuden ensimmäinen tarkka mittaustulos, jonka avulla voitiin määrittää maan tarkka koko ja muoto, on tärkeä askel geotieteiden kehityksessä. Se on myös poikkeuksellisen merkittävä esimerkki inhimillisten arvojen vaihdosta ja vuorovaikutuksesta, jota tapahtui eri maita edustavien tiedemiesten välisessä tiedeyhteistyössä. Samalla se on esimerkki eri kuningassukujen välisestä yhteistyöstä tieteen hyväksi.</p> <p>Kriteeri (iv): Struven geodeettinen kaari on epäilemättä erinomainen esimerkki teknologisen kokonaisuudesta – osoittaen meridiaaniasteen mittauksen kolmointipisteet ja näin edustaen mittausteknologian pysyvää ja aineetonta osaa.</p> <p>Kriteeri (vi): Kaaren mittaaminen ja siitä saadut tulokset ovat suoraan sidoksissa ihmisen maailmaansa ja sen muotoa ja kokoa koskevaan pohdintaan. Se liittyy Sir Isaac Newtonin teoriaan, jonka mukaan maapallo ei ole täysin pyöreä.</p>	<p>Kriterium (ii): Den första adekvata mätningen av ett långt avsnitt av en meridian, vilket bidrog till att fastställa jordens exakta storlek och form, och är ett viktigt steg i utvecklingen av geovetenskaperna. Den är också ett särdeles ovanligt exempel på värdet av mänsklig kommunikation och växelverkan i form av vetenskapligt samarbete mellan forskare från olika länder. Det är samtidigt ett tidstroget exempel på samarbete i vetenskapligt syfte mellan härskare i olika kungadömen.</p> <p>Kriterium (iv): Struves meridianbåge är utan tvekan ett enastående exempel på en teknologisk helhet, som presenterar trianguleringspunkterna för mätningen av meridianen, dvs. de fixerade och icke-konkreta elementen för den metod som tillämpades.</p> <p>Kriterium (vi): Mätningen av bågen och resultatet av den står i direkt förbindelse med människans förundran över sin värld, dess form och storlek. Den är förbunden med Sir Isaac Newtons teori om att Jorden inte är exakt klotformig.</p>

Maailman-perintökohde ja nimeämisvuosi / Världsarv och nomineringsår	Kriteeri/Kriterium	Kriteerin perustelu	Motivering
<p>Merenkurkun saaristo / Kvarkens skärgård 2006</p> <p>Sarjanimeämiskohde Ruotsin Korkean rannikon kanssa / Transnationellt objekt med Höga kusten i Sverige</p>	viii	<p>Kriteeri (viii): Merenkurkun saaristo ja Ruotsin Korkea Rannikko ovat geologisesti poikkeuksellisen arvokkaita pääasiassa kahdesta syystä. Ensinnäkin, molemmilla alueilla tapahtuu suurinta maankohoamista maailmassa, mikä tarkoittaa, että maa edelleen kohoaa viimeisen mannerjäälaatan vetäytymisen seurauksena. Viimeisten 10 500 vuoden aikana maa on noussut yhteensä noin 290 metriä. Maan kohoaminen jatkuu edelleen ja siihen liittyy huomattavia muutoksia vesistöissä koko jääkauden jälkeisenä aikana. Ilmiö havaittiin ja sitä tutkittiin ensimmäistä kertaa juuri täällä, minkä vuoksi tämä kohde on avainasemassa ja voimme sen avulla saada tietoa prosessista, joka tapahtuu maankuoressa mannerjäälaatan sulaessa. Toiseksi Merenkurkun saaristo, sen yhteensä 5 600 saarta ympäröivine merialueineen, sisältää omaleimaisen joukon selkeästi erottuvia jääkauden kerrostumia, kuten De Geer moreenia, joka tuo oman lisänsä alueen jääkauden luomia maa-alueiden ja merimaisemien piirteisiin. Se on maailmanlaajuisesti poikkeuksellinen ja monimuotoinen alue moreenisaariston tutkimiseen. Merenkurkun saaristo ja Korkea Rannikko täydentävät toisiaan esimerkkeinä jääkauden jälkeisen maannousun luomista maisemista.</p>	<p>Kriterium (viii): Höga Kusten/Kvarkens skärgård är av exceptionellt geologiskt värde av två anledningar. För det första har vardera området en av de största landhöjningarna i världen, vilket innebär att landmassan fortfarande håller på att stiga till följd av inlandsisen som drog sig tillbaka efter istiden. Landhöjningen i området har varit cirka 290 m under de senaste 10,500 åren., och den fortgår och hänger samman med större förändringar i vattendragen sedan istidens slut. Fenomenet upptäcktes och utforskades först här, vilket gör dess särprägel till ett nyckelområde för förståelsen av processerna kring jordskorps reaktioner på inlandsisens tillbakadragande. För det andra ger Kvarkens skärgård med sina 5,600 öar och omgivande hav mycket särpräglade prov på postglaciära såsom De Geer moräner, som bidrar till variationerna i det av istiden präglade kustlandskapet. Det är ett ovanligt och mångskiftande område av globalt intresse för att studera moräner i skärgårdsmiljö. Höga kusten och Kvarkens skärgård utgör kompletterande exempel på landskap med landhöjning till följd av istiden.</p>

LIITE / BILAGA 2. KÄYTETYT LYHENTEET JA SUOMENNOKSET FÖRKORTNINGAR SOM ANVÄNTS OCH ÖVERSÄTTNINGAR

Lyhenne Förkortning	Selitys - EN	Selitys - FI	Förklaring - SV
ASP	UNESCO Associated Schools Project network	Unesco-kouluverkosto	Unesco-skolnätverket
	Convention Concerning the Protection of the World Cultural and Natural Heritage	Maailmanperintösopimus, Unescon Yleissopimus maailman kulttuuri- ja luonnonperinnön suojelemisesta	Världsarvskonventionen, Unescos konvention om skydd för världens kultur- och naturarv
	Future of The World Heritage Convention. Strategic Action Plan for the Implementation of the World Heritage Convention 2012–2022	Maailmanperintösopimuksen tulevaisuutta ja sen strategista toteuttamista koskeva toimintasuunnitelma	Verksamhetsplan gällande världsarvskonventionens framtid och det strategiska genomförandet av den
	Focal point	Sopimusvaltion vastuutahot	Avtalsstatens ansvariga parter
	Global Strategy for the Implementation of the World Heritage Convention 1994	Globaalistrategia	Globalstrategin
ICOM	International Council of Museums	ICOM - Suomen komitea ry, Kansainvälinen museoneuvosto	ICOM - Finska nationella kommittén, Internationella museirådet
ICCROM	The International Centre for the Study of the Preservation and Restoration of Cultural Property	Kulttuuriomaisuuden suojelun ja entisöinnin kansainvälinen tutkimuskeskus (Rooma)	Internationella centret för studier i konservering och restaurering av kulturarvet (Rom)
ICOMOS	International Council on Monuments and Sites (Finnish National Committee)	Rakennusmuistomerkkien ja historiallisten alueiden kansainvälinen neuvosto (Suomen osasto)	Internationella rådet för kulturminnesvård (Finska avdelningen)
IUCN	International Union for Conservation of Nature	Kansainvälinen luonnon ja luonnonvarojen suojelun liitto	Internationella naturvårdsunionen
	Mixed Site	Yhdistelmäkohde	Kombinerat världsarv
NWHF	Nordic World Heritage Foundation, Oslo, Category II centre under the auspices of UNESCO	Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus	Närings-, trafik- och miljöcentral
	Operational Guidelines	Maailmanperintösopimuksen toimintaohjeisto	Riktlinjerna för tillämpning av världsarvskonventionen
OUV	Outstanding Universal Value	Yleismaailmallisesti erityinen arvo	Särskilt stort universellt värde

PR	Periodic reporting	Kausiraportointi	Periodisk rapportering
	Serial nomination	Sarjanimeäminen	Serienominering
	Tentative List	Aieluettelo (inventointi)	Intentionsförteckning (inventering)
UNESCO		Yhdistyneiden kansakuntien kasvat-, tiede ja kulttuurijärjestö	Förenta nationernas organisation för utbildning, vetenskap och kultur
	Site manager	Maailmanperintöasioista vastaavan yhteyshenkilön	Kontaktperson som ansvarar för världsarvsfrågor (världsarvssamordnare)
WHC	World Heritage Center	Maailmanperintökeskus (Pariisi)	Världsarvscentret (Paris)
WHC-Com	World Heritage Committee	Maailmanperintökomitea	Världsarvskommittén
WHC-GA	General Assembly The General Assembly of States Parties to the World Heritage Convention	Jäsenvaltioiden välinen yleiskokous	Medlemsstaternas generalförsamling
	World Heritage List	Maailmanperintöluettelo	Världsarvslistan
WHV	World Heritage Volunteers	Vuonna 2008 käynnistetty toiminta, joka aktivoi nuoria ihmisiä ja organisaatioita toimimaan maailmanperintön hyväksi	Verksamhet som inleddes 2008 och engagerar ungdomar och organisationer att arbeta för världsarvet

Opetus- ja kulttuuriministeriö

Undervisnings- och kulturministeriet

Ministry of Education and Culture

Ministère de l'Éducation et de la Culture

Lönnberg Print & Promo, Helsinki 2016

ISBN 978-952-263-438-2 (painettu)

ISBN 978-952-263-439-9 (PDF)

ISSN 1799-0343 (painettu)

ISSN 1799-0351 (PDF)

